

سازمان برنامه و بودجه کشور
سازمان مدیریت و برنامه ریزی قم
معاونت برنامه و بودجه

بررسی وضعیت توسعه ای استان قم و عدم تعادل های درون منطقه ای

The background features several technical diagrams and gauges. On the left, there are circular gauges with numerical scales ranging from 140 to 260. Dotted lines and arrows indicate various paths and directions. The overall aesthetic is clean and professional, typical of a technical or engineering presentation.

وضع موجود استان قم

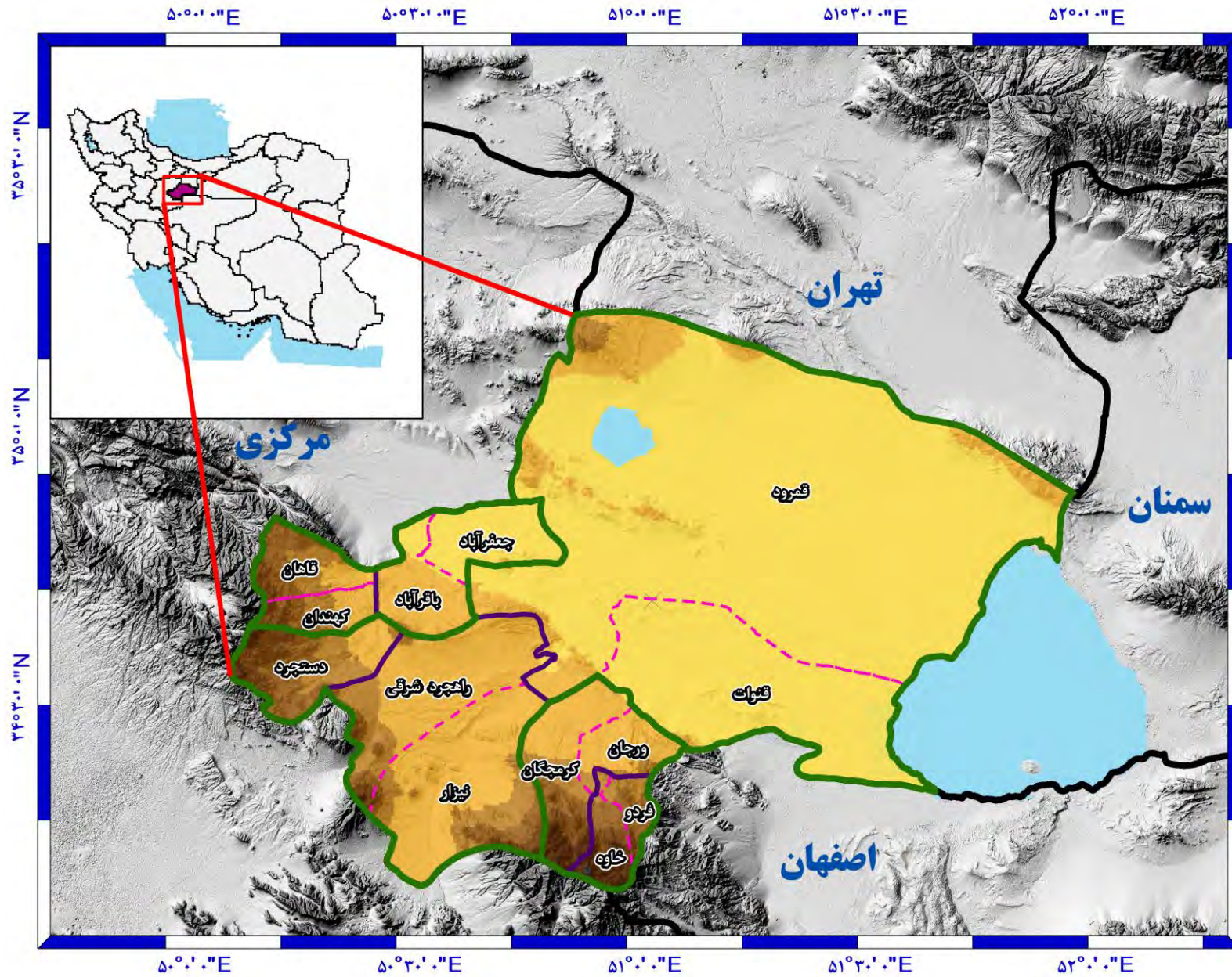
چارچوب مدیریت توسعه استان

The background features a light beige color with various technical diagrams and circular patterns. On the left side, there are several circular gauges or scales with numerical markings such as 140, 150, 160, 170, 180, 240, 250, and 260. Some of these circles have arrows indicating a clockwise direction. The overall aesthetic is clean and technical.

بخش اول

وضع موجود استان قم

نقشه تقسیمات استانی

عنوان نقشه: دهستان‌های استان قم

جایگاه استان در منطقه

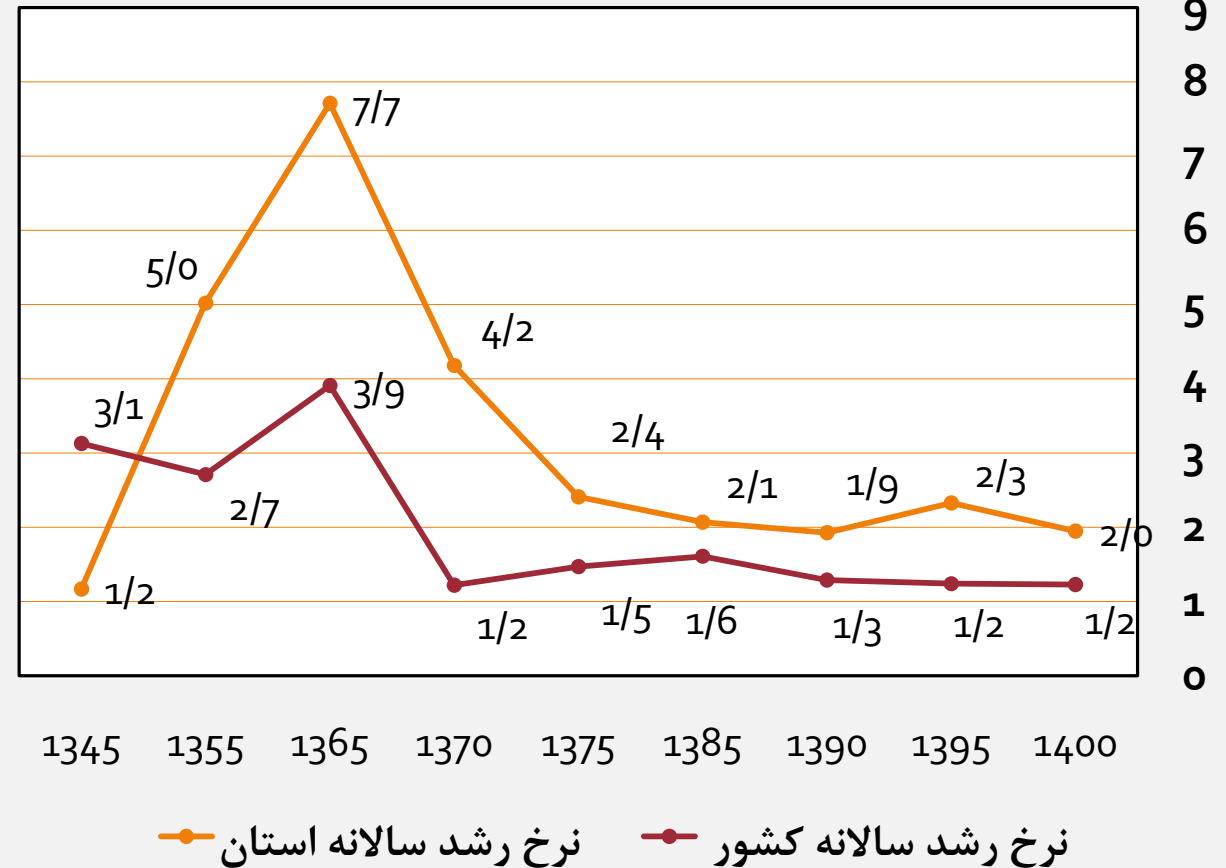
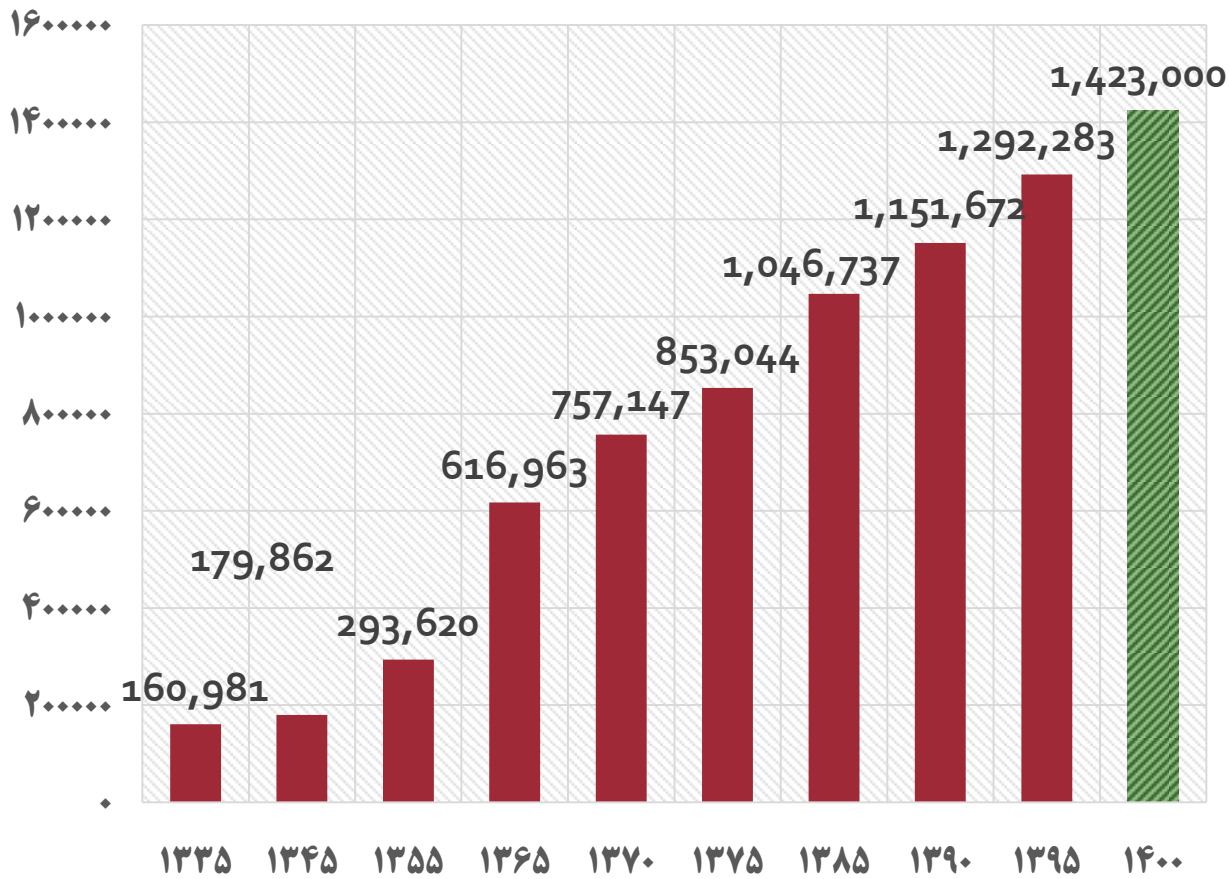
تعداد				رتبه در کشور	سهم از کشور	سهم از منطقه	مساحت (کیلومتر مربع)	استان
دهستان	شهر	بخش	شهرستان					
۱۳	۷	۷	۳	۳۰	۰.۷	۳۷.۹	۱۱۵۲۶	قم
۱۰۸	۶۶	۵۱	۲۶	۹	۱.۸	۱۰۰	۳۰۳۳۹	منطقه شش*
۲۷۱۹	۱۴۲۴	۱۱۵۷	۴۶۹	-	-	-	۱۶۲۸۷۶۲	کشور

جمعیت				تراکم	سهم از کشور	سهم از منطقه	جمعیت (هزار نفر)	استان
درصد روستانشینی	روستایی (هزار نفر)	درصد شهر نشینی	شهری (هزار نفر)					
۴.۸	۶۲	۹۵.۲	۱۲۲۹	۱۱۲	۱.۶	۷.۴۸	۱۲۹۲	قم
۶.۳	۱۰۷۶	۹۳.۷	۱۶۱۹۴	۵۶۹	۲۱.۶	۱۰۰	۱۷۲۷۲	منطقه شش
۲۶	۲۰۷۳۰	۷۴	۵۹۱۴۶	۴۹	۱۰۰	-	۷۹۹۲۶	کشور

شاخص های جمعیتی و نیروی انسانی

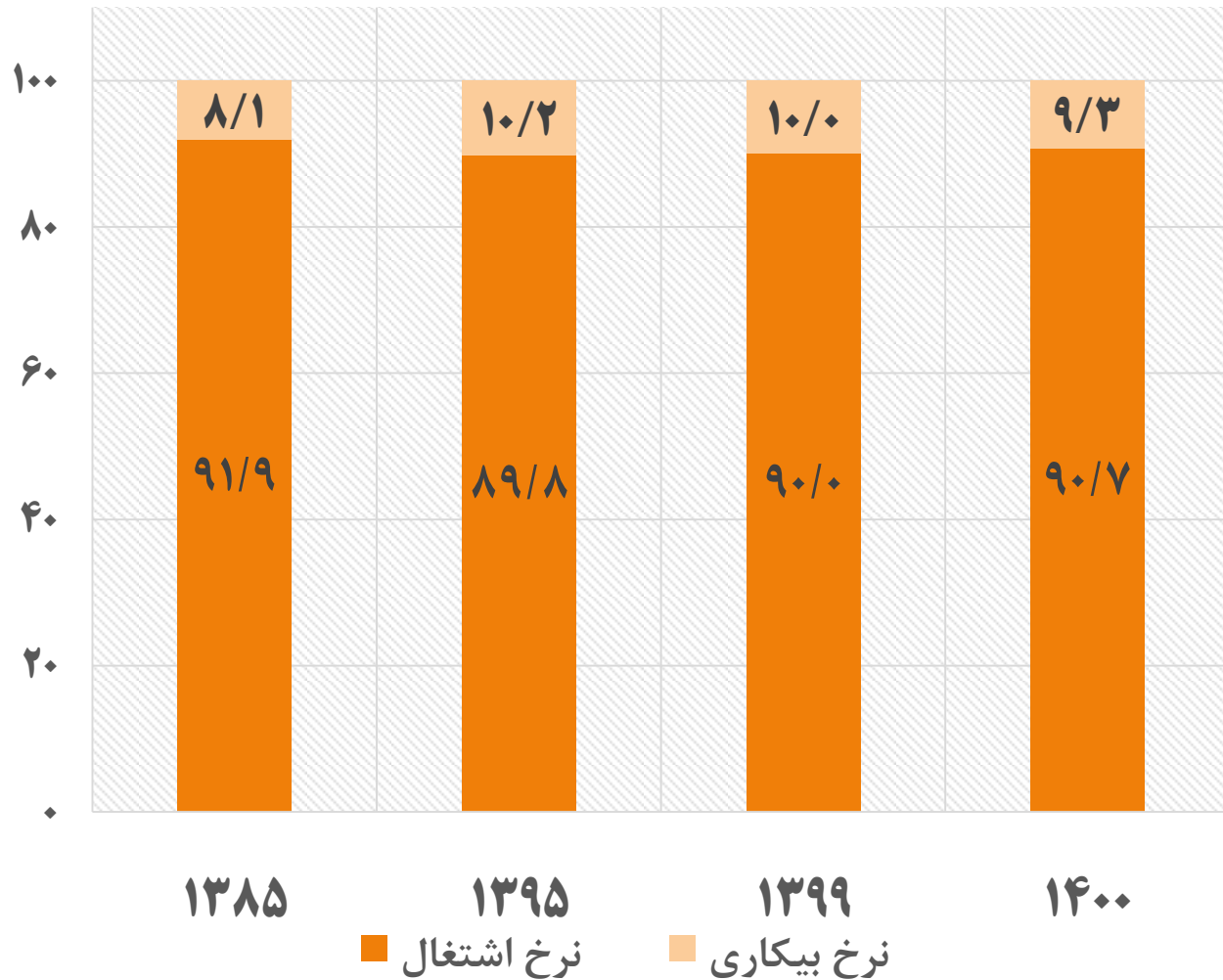
جمعیت استان قم طی سال های ۱۳۵۵ تا افق ۱۴۰۰

متوسط رشد سالانه جمعیت (درصد)

نتایج نیروی کار استان قم در سال های ۱۳۸۵ تا ۱۴۰۰

توزیع جمعیت بر حسب فعال و غیر فعال در کشور و منطقه و استان قم
۱۳۹۵ (هزار نفر)

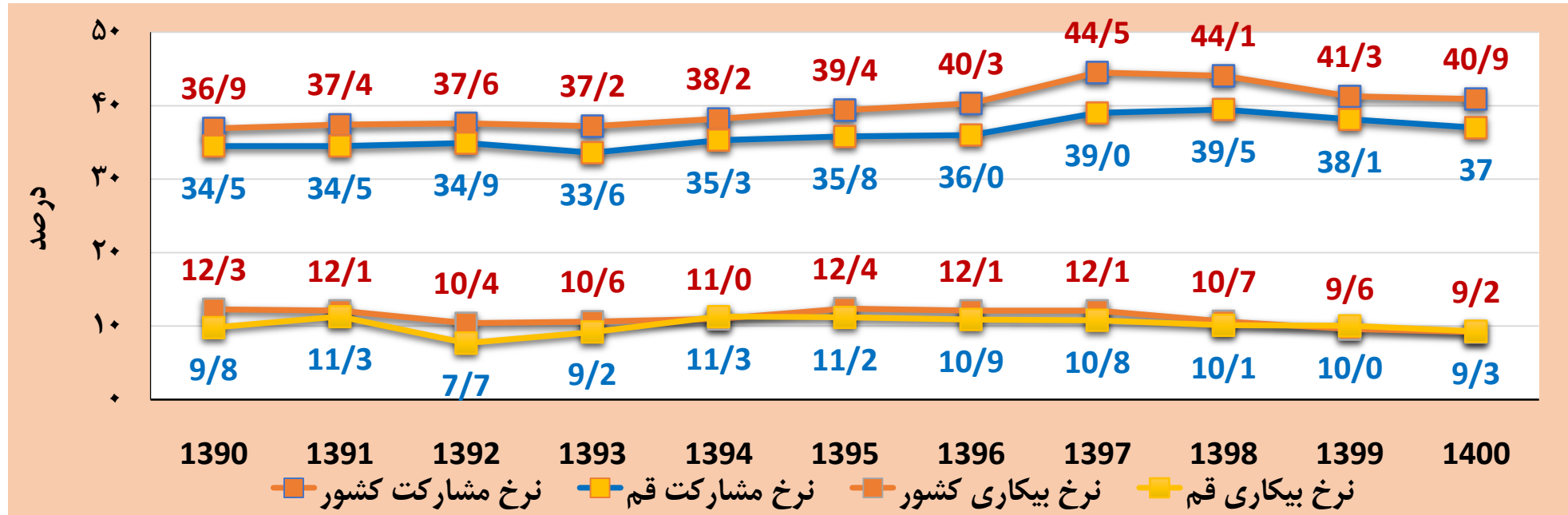
جمعیت غیر فعال	جمعیت فعال			کل جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر	شرح
	جمع	جمعیت شاغل	بیکار		
۴۰۲۳۱	۲۲۶۷۰	۳۲۵۸	۲۵۹۲۹	۶۶۴۲۱	کشور
۹۱۱۷	۴۹۷۷	۶۱۴	۵۵۹۱	۱۴۷۶۹	منطقه
۶۷۹	۳۲۳	۳۶	۳۶۰	۱۰۵۱	قم
۱.۶۹	۱.۴۲	۱.۱۰	۱.۳۹	۱.۵۸	سهم قم از کشور

نرخ مشارکت، اشتغال و بیکاری استان قم در سال های ۱۳۸۵ تا ۱۴۰۰

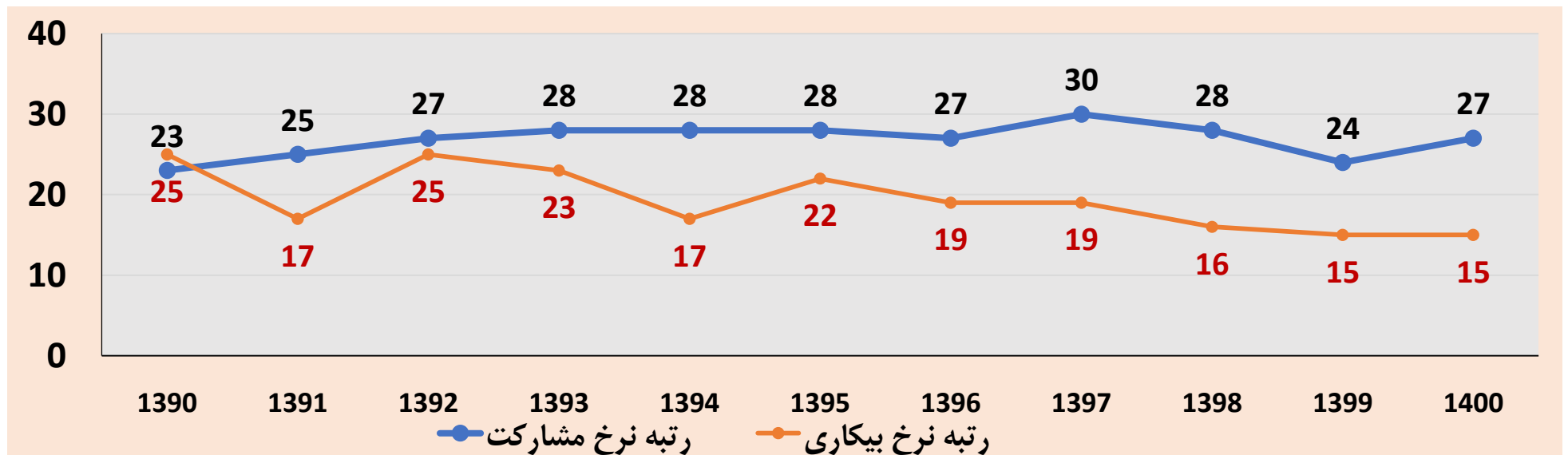
شرح	۱۳۸۵	۱۳۹۵	۱۳۹۹*	۱۴۰۰*
نرخ مشارکت اقتصادی	۳۶.۵	۳۵.۸	۳۸.۱	۳۷
نرخ اشتغال	۹۱.۹	۸۹.۸	۹۰	۹۰.۷
نرخ بیکاری	۸.۱	۱۰.۲	۱۰	۹.۳

* بر اساس نتایج طرح نیروی کار

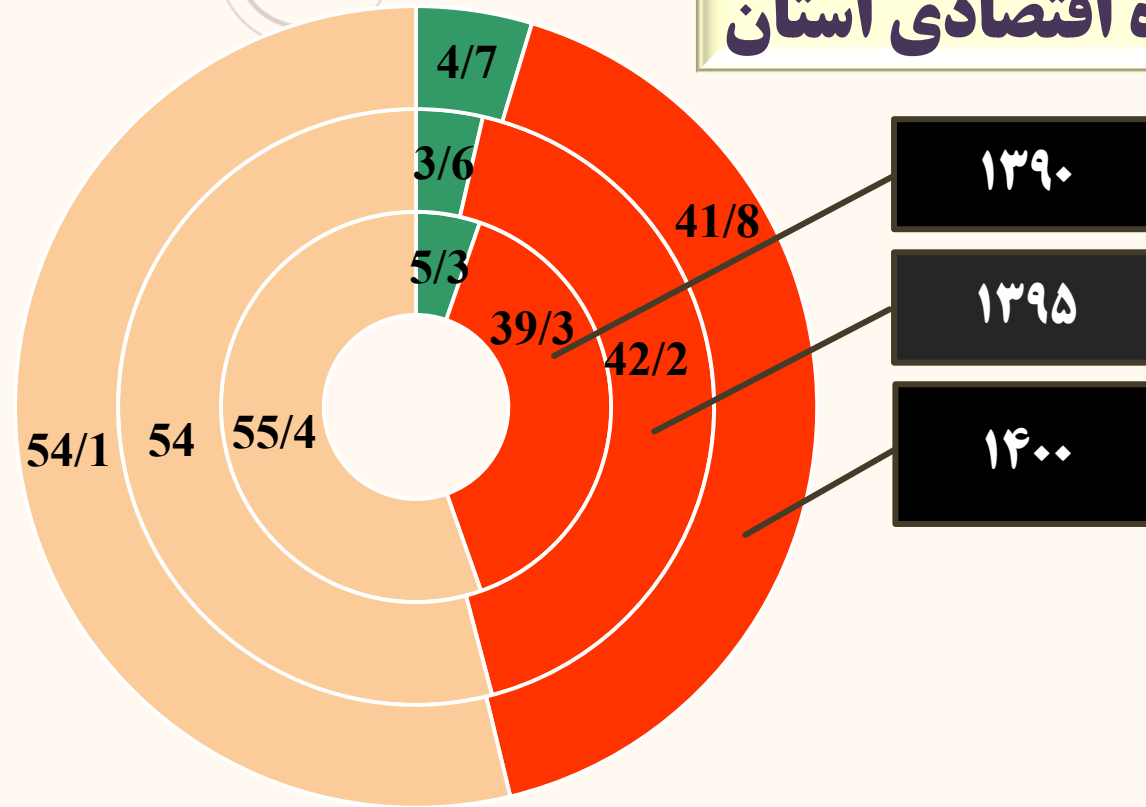
مقایسه نرخ مشارکت اقتصادی و نرخ بیکاری استان قم و کشور

رتبه استان قم در نرخ مشارکت اقتصادی و نرخ بیکاری بین استان های کشور

سهم اشتغال در بخش های عمده اقتصادی استان

۱۳۹۰

۱۳۹۵

۱۴۰۰

■ کشاورزی   ■ صنعت   ■ خدمات

۱۴۰۰	۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰	شرح
۵۳.۲	۵۳.۴	۵۵.۶	۵۶	۵۴.۲	۵۴	۵۵.۴	۵۴.۲	۵۲.۵	۵۳.۶	۵۵.۴	خدمات
۴۱.۸	۴۱.۸	۴۰	۴۰.۱	۴۱.۴	۴۲.۲	۴۱.۵	۴۱.۸	۴۳.۲	۴۱.۱	۳۹.۳	صنعت
۴.۷	۴.۷	۴.۳	۳.۹	۴.۲	۳.۶	۳.۱	۳.۸	۴.۲	۵.۳	۵.۳	کشاورزی

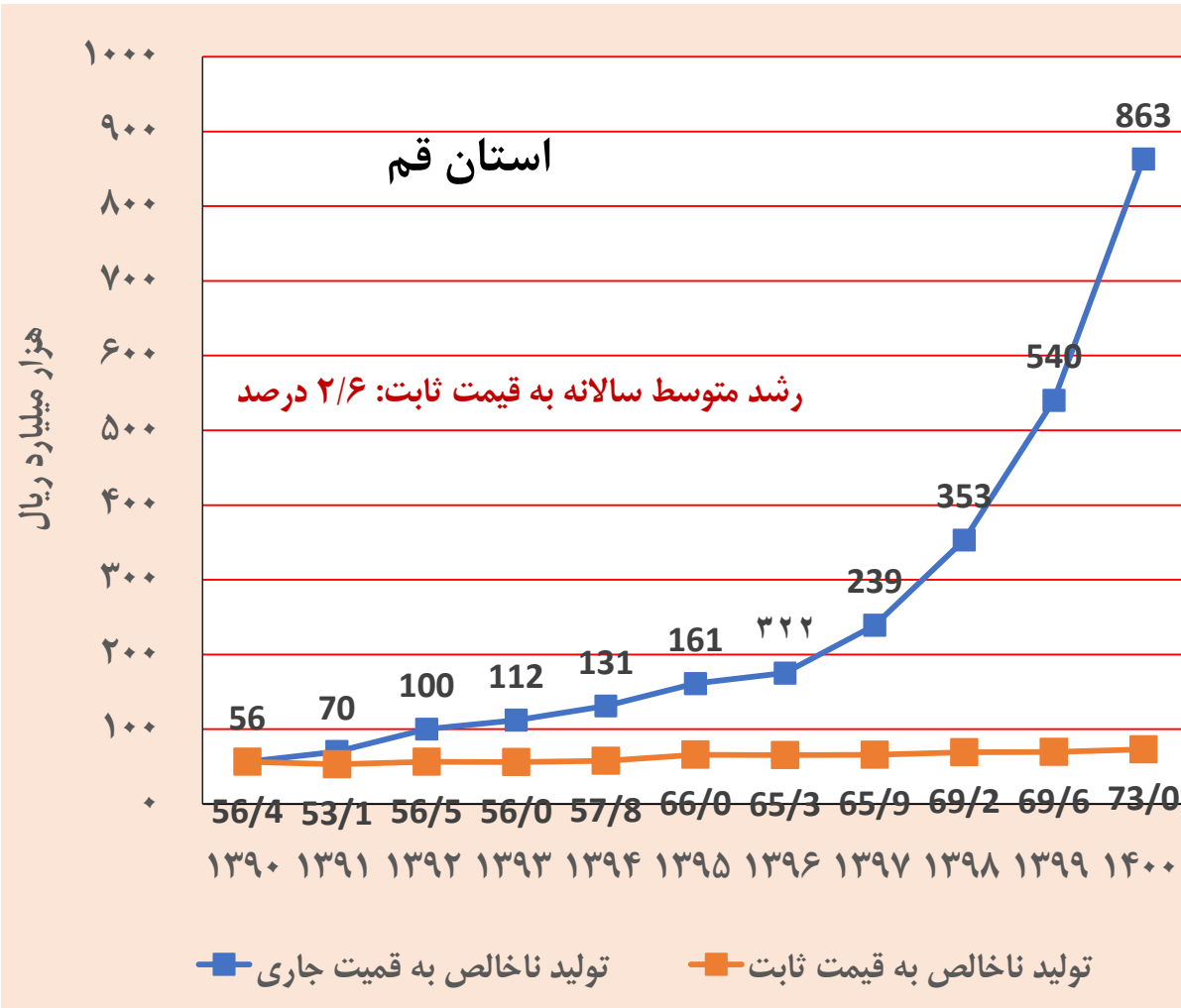
مقایسه محصول ناخالص داخلی کشور و استان (به قیمت جاری)

رتبه در کشور در سال ۱۴۰۰	نرخ رشد دوره (درصد)	سال							استان / سال	شرح
		۱۴۰۰	۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۰		
-	۲۸.۹۶	۸۷,۳۲۵	۵۲,۳۲۹	۳۵,۱۱۸	۲۵,۹۸۹	۱۷,۹۷۲	۱۴,۹۰۶	۶,۸۶۷	کشور	تولید ناخالص داخلی (هزار میلیارد ریال)
۲۴	۳۱.۳۷	۸۶۴	۵۴۳	۳۵۶	۲۴۲	۱۷۵	۱۶۱	۵۶	استان	
-	-	۰.۹۹	۱.۰۴	۱	۰.۹۳	۰.۹۷	۱.۰۸	۰.۸۲	سهم استان از کشور (درصد)	
-	۲۷.۳۸	۱,۰۲۷,۳۵۵	۶۲۲,۹۶۸	۴۲۳,۱۱۴	۳۱۶,۹۳۹	۲۲۱,۸۷۵	۱۸۸,۶۸۶	۹۱,۵۵۷	کشور	سرانه تولید ناخالص (هزار ریال)
-	۲۸.۵۵	۶۰۷,۰۷۲	۳۸۸,۱۲۸	۲۵۹,۰۷۰	۱۷۹,۵۶۶	۱۳۲,۶۲۳	۱۲۴,۷۸۱	۴۹,۲۷۵	استان	

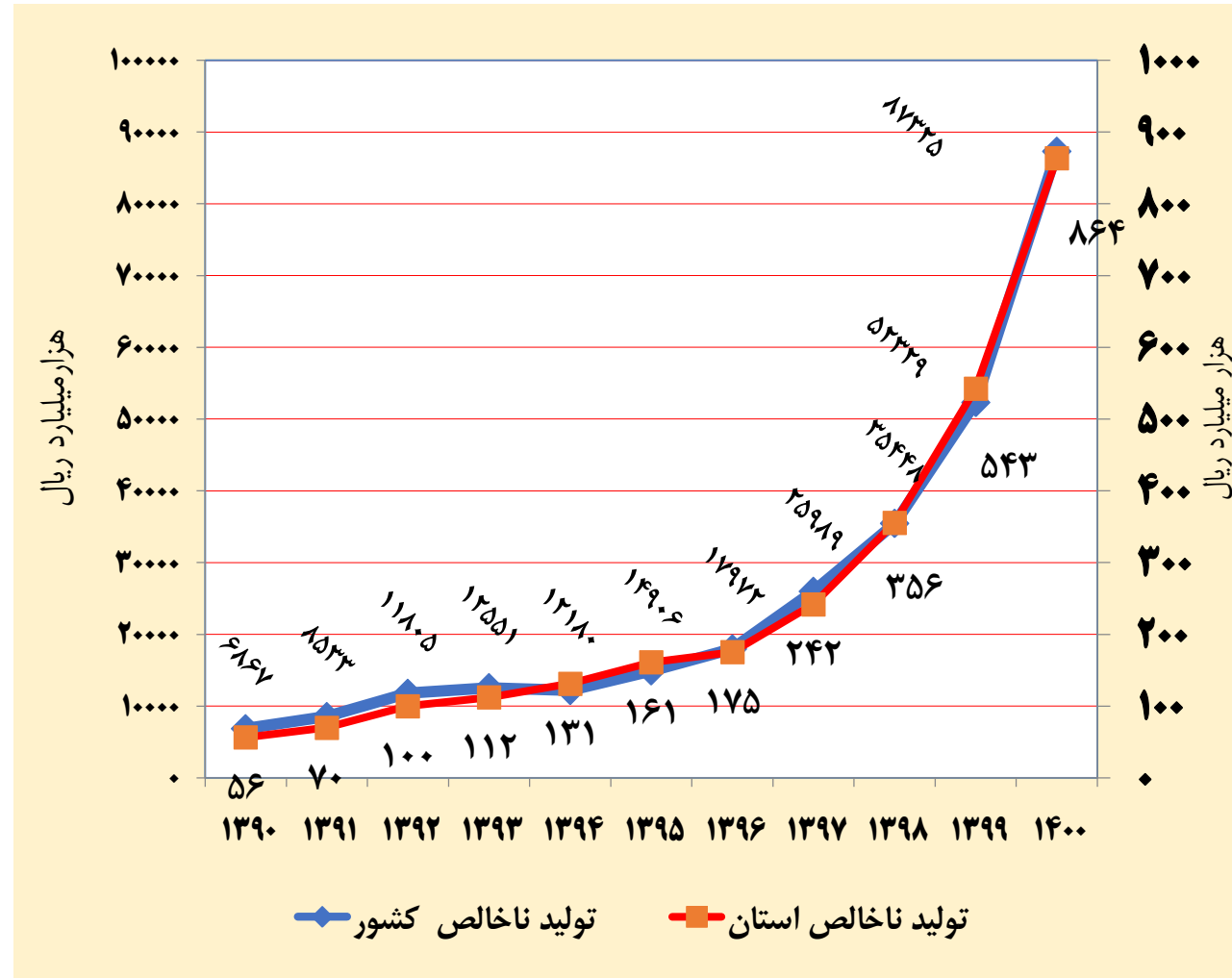
مقایسه محصول ناخالص داخلی کشور و استان (به قیمت ثابت)

رتبه در کشور در ۱۴۰۰	نرخ رشد دوره	سال								استان / سال	شرح
	درصد	۱۴۰۰	۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۰			
-	۱	۷,۵۷۰	۷,۲۵۴	۷,۱۸۴	۷,۴۹۸	۷,۸۷۰	۷,۵۰۹	۶,۸۶۷	کشور	تولید ناخالص داخلی (هزار میلیارد ریال)	
۲۷	۲.۶۸	۷۳	۷۰	۶۹	۶۶	۶۵	۶۶	۵۶	استان		
۲۷	-	۰.۹۶	۰.۹۵	۰.۹۶	۰.۸۷	۰.۸۲	۰.۸۷	۰.۸۲	سهم استان از کشور (درصد)		
-	-۰.۲۵	۸۹,۰۹۱	۸۶,۳۶۳	۸۶,۵۵۱	۹۱,۴۳۶	۹۷,۱۵۸	۹۳,۹۴۶	۹۱,۳۷۵	کشور	سرانه تولید ناخالص (هزار ریال)	
-	۰.۴۴	۵۱,۱۷۶	۴۹,۵۳۷	۵۰,۱۱۸	۴۸,۴۲۹	۴۸,۶۸۱	۵۱,۰۶۵	۴۸,۹۸۶	استان		

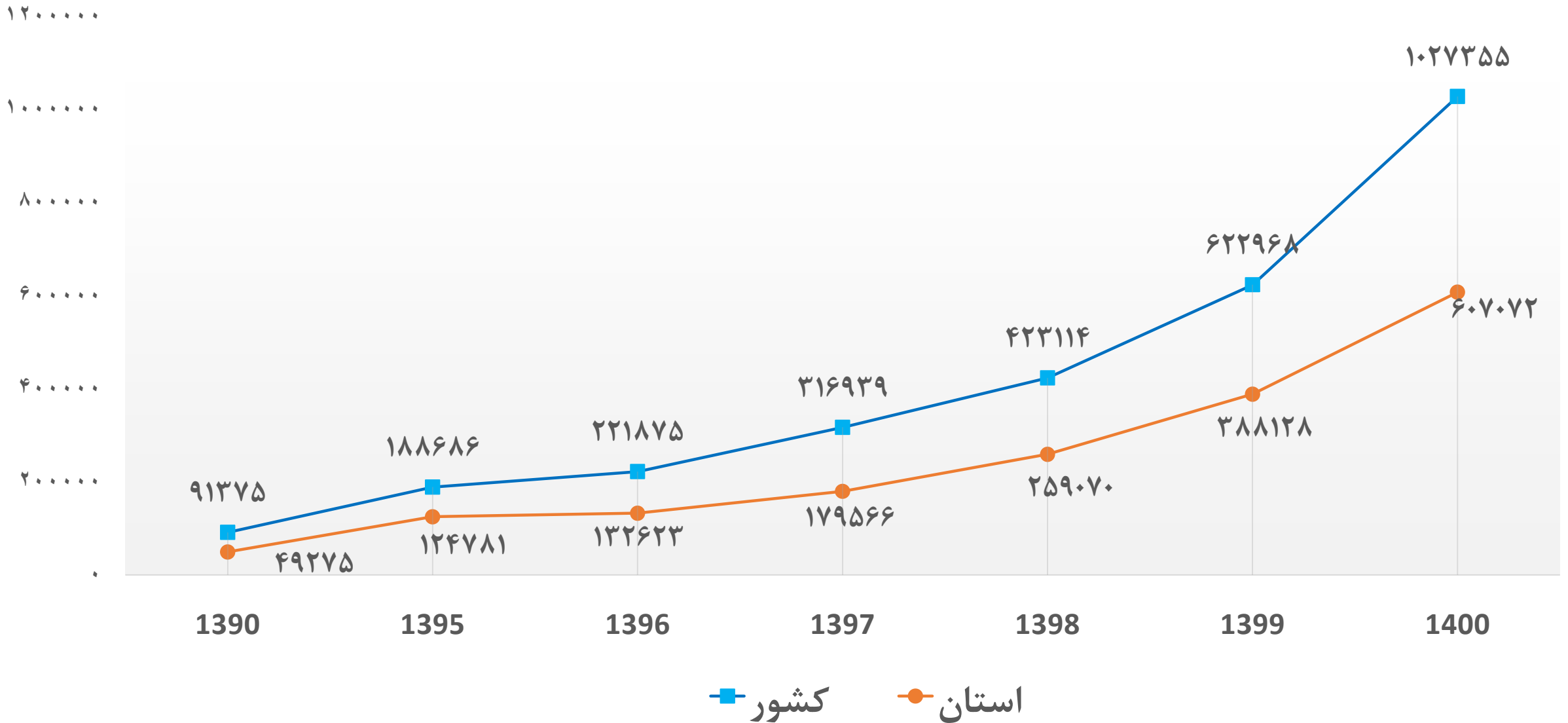
تولید ناخالص داخلی (به قیمت جاری و ثابت) استان قم ۱۳۹۰-۱۴۰۰ (هزار میلیارد ریال)

تولید ناخالص داخلی کشور و استان قم ۱۳۹۰-۱۴۰۰

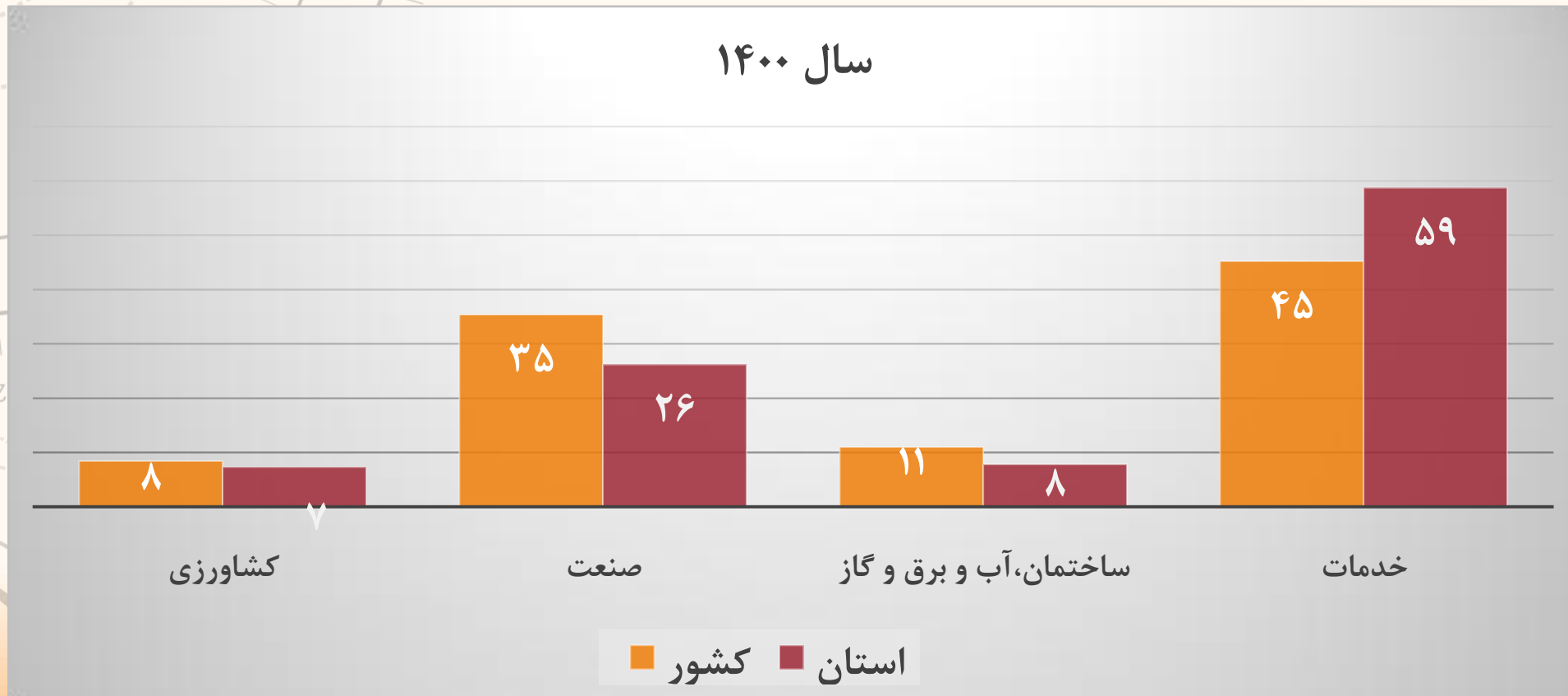

سرانه تولید ناخالص استان و کشور (هزار ریال)

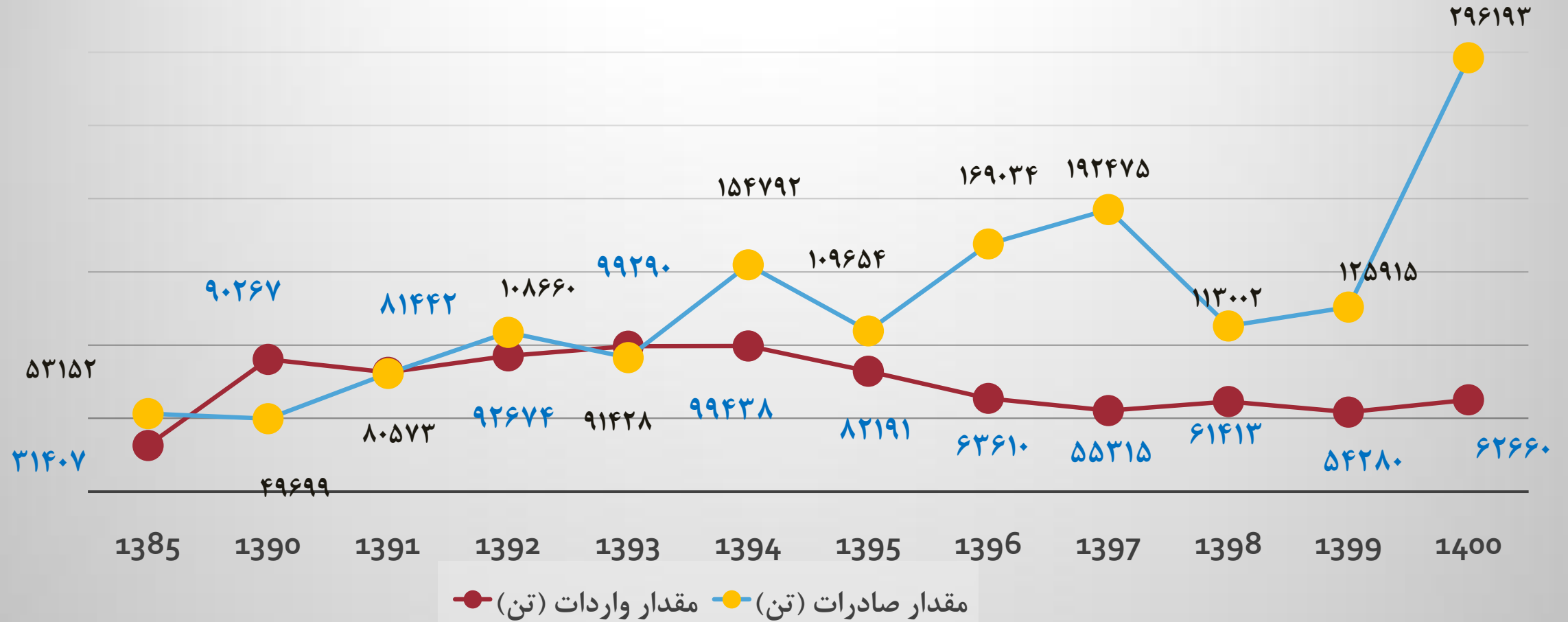

مقایسه سهم ارزش افزوده بخش‌های اقتصادی از ارزش افزوده استان و کشور (به قیمت بازار)

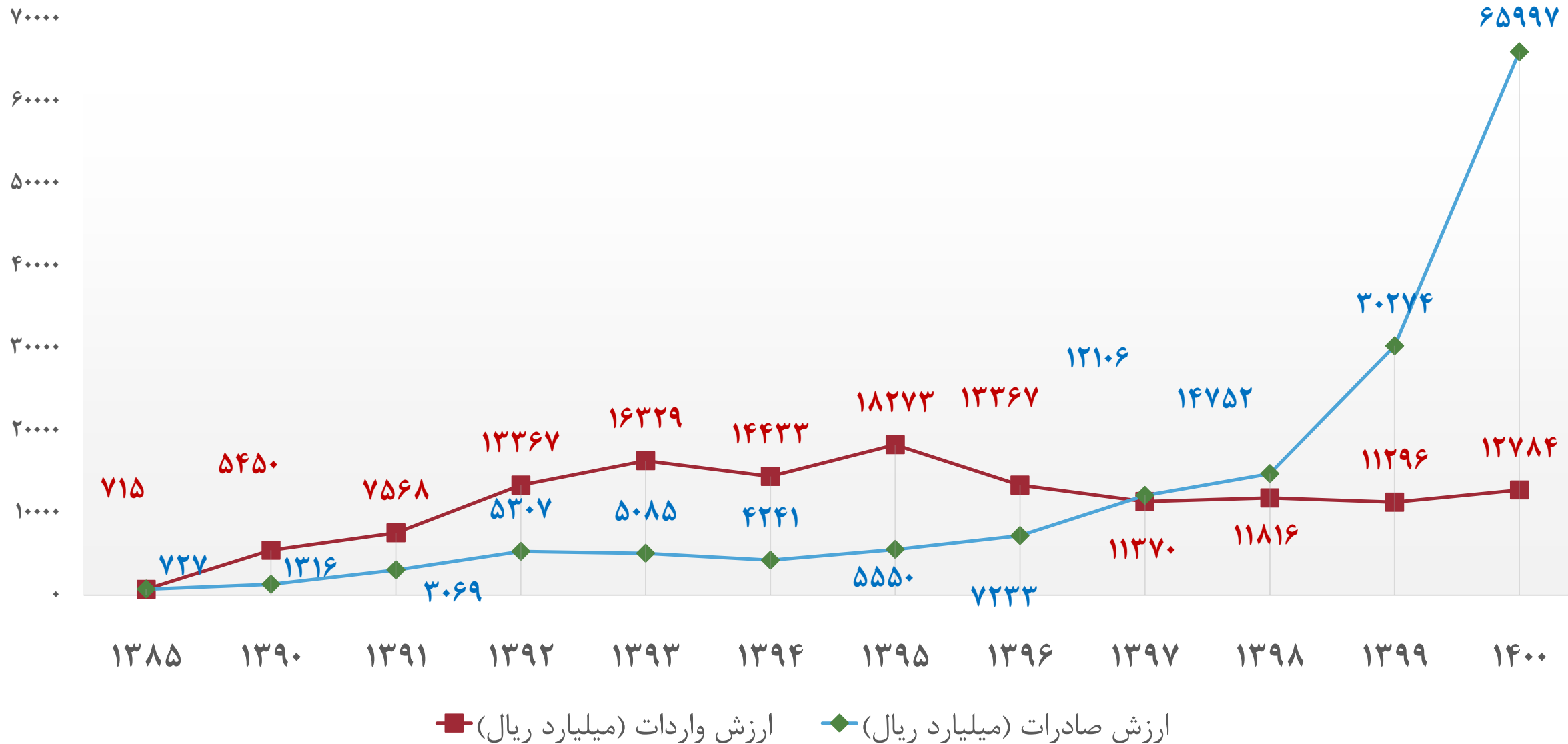
جمع کل			خدمات			ساختمان، آب و برق و گاز			صنعت			کشاورزی			شرح
۱۴۰۰	۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۴۰۰	۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۴۰۰	۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۴۰۰	۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۴۰۰	۱۳۹۹	۱۳۹۸	سال
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۴۵.۲	۴۸.۴	۴۷.۵	۱۱	۱۰.۶	۱۰.۸	۳۵.۴	۳۲.۳	۳۳.۴	۸.۴	۸.۷	۸.۳	کشور
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۵۸.۷	۵۹.۴	۶۱.۹	۷.۸	۷.۷	۸.۳	۲۶.۲	۲۵.۷	۲۲.۲	۷.۳	۷.۲	۷.۷	استان

مقدار واردات و صادرات (تن) استان قم

ارزش واردات و صادرات (میلیارد ریال) استان قم

سطح زیر کشت محصولات سالانه و دائمی استان در طی سالهای زراعی ۹۰-۹۱ تا ۱۴۰۰-۹۹ (هکتار)

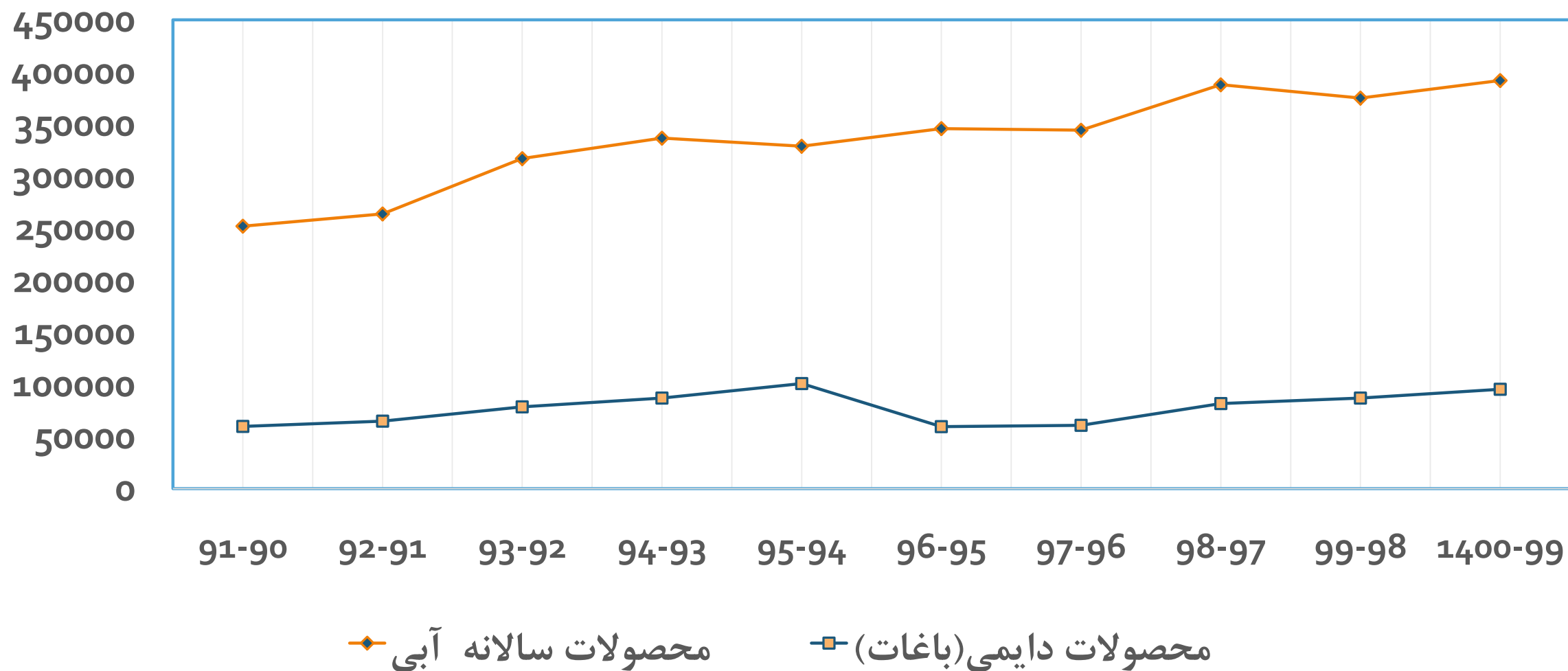
رتبه استان در کشور	درصد از کل در سال ۹۹-۱۴۰۰	درصد تغییر آخرین سال نسبت با سال ماقبل	۹۹-۱۴۰۰	۹۹-۹۸	۹۸-۹۷	۹۷-۹۶	۹۵-۹۶	۹۴-۹۵	۹۳-۹۴	۹۲-۹۳	۹۱-۹۲	۹۰-۹۱	شرح
۲۸	۶۶.۳	۱۱.۸	۴۴۸۶۱	۴۰۱۰۰	۳۹۱۵۱	۳۹۰۰۷	۳۸۵۷۸	۴۳۱۷۴	۴۴۱۷۵	۴۹۰۹۱	۵۵۱۳۹	۶۹۲۰۲	محصولات سالانه آبی
۲۷	۰.۵	-۷۳.۱	۳۳۶	۱۲۴۸	۱۲۰۰	۸۷۰	۱۲۵۰	۱۲۵۰	۱۰۹۳	۱۴۰.۸	۱۹۵۱	۲۲۵۰	محصولات سالانه دیم
-	۳۳.۲	-۰.۸	۲۲۴۱۶	۲۲۵۹۴	۲۲۰۳۴	۲۱۸۱۸	۲۱۲۴۴	۲۱۹۹۱	۱۹۹۲۱	۱۶۲۰۹	۱۶۱۳۵	۱۴۳۰۳	محصولات دائمی (باغات)
-	۱۰۰	۵.۷	۶۷۶۱۳	۶۳۹۴۲	۶۲۳۸۵	۶۱۶۹۵	۶۱۰۷۲	۶۶۴۱۵	۶۵۱۸۹	۶۶۷۰۸	۷۳۲۲۵	۸۵۷۵۵	جمع

* کاهش سطح زیر کشت محصولات آبی و به تبع آن افزایش سطح زیر کشت محصولات دیمی و باغات از سیاستهای استان در زمینه کشاورزی است.

میزان تولید محصولات سالانه و دائمی استان در طی سالهای زراعی ۹۰-۹۱ تا ۹۹-۱۴۰۰ (تن)

رتبه استان در کشور	درصد از کل در سال ۹۹-۱۴۰۰	تغییرات آخرین سال نسبت به سال ماقبل	۱۴۰۰-۹۹	۹۹-۹۸	۹۸-۹۷	۹۶-۹۷	۹۵-۹۶	۹۴-۹۵	۹۳-۹۴	۹۲-۹۳	۹۱-۹۲	۹۰-۹۱	شرح
۳۰	۸۰/۴	۴/۵	۳۹۱۶۷۹	۳۷۴۸۵۶	۳۸۷۶۱۰	۳۴۴۰۰۰	۳۴۵۶۲۶	۳۲۸۶۵۵	۳۳۶۴۰۱	۳۱۶۷۵۸	۲۶۳۷۰۲	۲۵۱۹۴۱	محصولات سالانه آبی
۲۷	./۱	-۷۷	۲۹۳	۱۲۸۷	۱۱۱۶	۷۹۰	۱۲۹۱	۱۳۱۳	۱۶۶۰	۹۹۳	۸۰۴	۹۷۴	محصولات سالانه دیم
-	۱۹/۵	۹/۵	۹۵۳۸۳	۸۷۰۶۹	۸۱۶۶۹	۶۰۸۷۸	۵۹۶۱۴	۱۰۰۹۷۴	۸۷۰۸۴	۷۸۶۶۴	۶۴۸۱۸	۵۹۸۴۰	محصولات دائمی (باغات)
-	۱۰۰	۵/۲	۴۸۷۳۵۵	۴۶۳۲۱۲	۴۷۰۳۹۵	۴۰۵۶۶۸	۴۰۶۵۳۱	۴۳۰۹۴۲	۴۲۵۱۴۵	۳۹۶۴۱۵	۳۲۹۳۲۴	۳۱۲۷۵۵	جمع

میزان تولید محصولات سالانه و دائمی استان در طی سالهای زراعی ۹۱-۹۰ تا ۱۴۰۰-۹۹ (تن)

آمار جمعیت دام استان قم در سال‌های ۱۴۰۰-۱۳۹۰ (بر اساس واحد دامی)

رتبه استان در کشور	تغییرات ۱۴۰۰ به ۹۹	سهم از کل دام در سال ۱۴۰۰	۱۴۰۰	۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۰	نوع دام
-	۷/۸	۱۷	۲۵۰۰۰۰	۲۳۲۰۰۰	۲۱۵۰۰۰	۲۱۰۰۰۰	۱۹۰۰۰۰	۱۸۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰	۲۵۵۰۰۰	۲۳۵۰۰۰	گاو شیری اصیل
-	۶۳/۵	۳.۸	۵۶۰۰۰	۳۴۲۴۸	۲۰۰۰۰	۲۴۰۰۰	۲۴۰۰۰	۳۲۰۰۰	۴۸۰۰۰	۵۶۰۰۰	۱۳۲۸۰۰	گاو شیری دورگه
۲۴	-۷/۲	۳۸.۷	۵۷۰۰۰۰	۶۱۳۹۰۰	۷۹۸۸۴۰	۹۳۸۰۰۰	۸۰۵۰۰۰	۸۴۰۰۰۰	۹۵۲۰۰۰	۶۶۲۹۰۰	۵۴۲۵۰۰	گوساله پرواری (پرواری و دشتی)
۳۰	۱۹/۷	۳۲.۵	۴۷۹۰۰۰	۴۰۰۰۲۵	۴۹۰۰۰۰	۴۵۰۰۰۰	۷۵۷۰۰۰	۷۲۰۰۰۰	۶۷۰۰۰۰	۶۵۰۰۰۰	۶۴۰۰۰۰	گوسفند و بره (پرواری و دشتی)
۳۰	۲/۶	۵.۲	۷۶۲۳۰	۷۴۲۶۴	۸۳۶۰۰	۶۲۰۰۰	۷۸۰۰۰	۱۲۶۰۰۰	۱۲۹۶۰۰	۱۸۸۸۰۰	۵۴۸۰۰	بز و بزغاله
۱۲	۰	۲.۸	۴۲۰۰۰	۴۲۰۰۰	۳۹۹۰۰	۳۹۹۰۰	۴۲۰۰۰	۳۵۰۰۰	۴۶۹۰۰	۴۵۵۰۰	۳۷۸۰۰	شتر
-	۵/۵	۱۰۰	۱۴۷۳۲۳۰	۱۳۹۶۴۳۷	۱۶۴۷۳۴۰	۱۷۲۳۹۰۰	۱۸۹۶۰۰۰	۱۹۳۳۰۰۰	۲۰۴۶۵۰۰	۱۸۵۸۲۰۰	۱۶۴۲۹۰۰	جمع

میزان تولید (تن) فرآورده‌های دام و طیور استان به تفکیک نوع در طی سال‌های ۱۳۹۰-۱۴۰۰

رتبه استان در کشور	تغییر ۱۴۰۰ به ۹۹	سهم از کل تولیدات در سال ۱۴۰۰	سال										نوع تولید
			۱۴۰۰	۹۹	۹۸	۹۷	۹۶	۹۵	۹۴	۹۳	۹۰		
۲۹	-۱۰/۴	۸/۶	۲۷۹۰۱	۳۱۱۳۵	۳۸۰۷۳	۴۰۸۰۱	۴۴۰۰۰	۵۱۲۸۱	۴۶۵۸۵	۴۵۱۲۲	۳۸۱۶۵	گوشت قرمز	
۲۵	۰/۵	۱۰/۲	۳۳۰۱۵	۳۲۸۴۸	۳۸۱۰۲	۳۵۰۰۴	۳۲۰۰۰	۳۶۵۴۱	۳۶۳۹۴	۳۲۶۱۲	۳۲۳۰۰	گوشت مرغ	
۷	۲۲/۵	۳۱/۶	۱۰۲۴۴۰	۸۳۶۰۰	۷۸۸۰۳	۳۲۵۸۰	۶۴۰۰۰	۶۸۵۰۱	۶۸۰۳۷	۶۸۰۴۰	۵۹۰۰۰	تخم مرغ	
۲۳	-۱۴/۵	۴۸/۹	۱۵۸۷۰۸	۱۸۵۵۹۱	۱۵۶۶۷۶	۱۵۶۴۶۷	۱۴۷۰۰۰	۱۴۵۴۹۴	۱۶۷۶۶۷	۱۶۰۸۴۴	۱۴۸۰۰۰	شیر خام	
-	۵/۲	.۱	۳۸۴	۳۶۵	۳۳۶	۳۲۶	۲۵۵	۲۱۸.۵	۲۹۰	۲۸۹	۲۴۵	عسل (تن)	
-	۱۲/۵	.۶	۲۱۲۷	۱۸۹۰	۱۷۱۲	۱۴۷۸	۱۳۳۸	۱۲۵۸	۱۲۰۸	۱۴۴۴	۹۲۴	گوشت ماهی (تن)	
-	-۳/۲	۱۰۰	۳۲۴۵۷۵	۳۳۵۴۲۹	۳۱۳۷۰۲	۲۶۶۶۵۶	۲۸۸۵۹ ۳	۳۰۳۲۹۴	۳۲۰۱۸۱	۳۰۸۳۵۱	۲۷۸۶۳۴	جمع	

تعداد کارگاههای صنعتی دارای ۱۰ نفر کارکن و بیشتر استان، کشور و سهم استان از صنایع کشور طی سال های ۱۳۹۲-۱۳۹۸

سال	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸
استان	۴۳۱	۴۴۴	۸۳۵	۸۴۵	۷۴۴	۸۰۵	۷۴۸
کشور	۱۴۶۹۷	۱۴۴۵۲	۳۳۴۶۲	۳۱۳۰۹	۳۰۳۳۲	۲۹۱۷۰	۲۹۱۴۸
سهم از کشور	۲.۹	۳.۱	۳.۴	۳.۱	۲.۴	۲.۷	۲.۶

تعداد شاغلان کارگاه های صنعتی دارای ۱۰ نفر کارکن و بیشتر استان قم و کشور طی سالهای ۱۳۹۲-۱۳۹۸

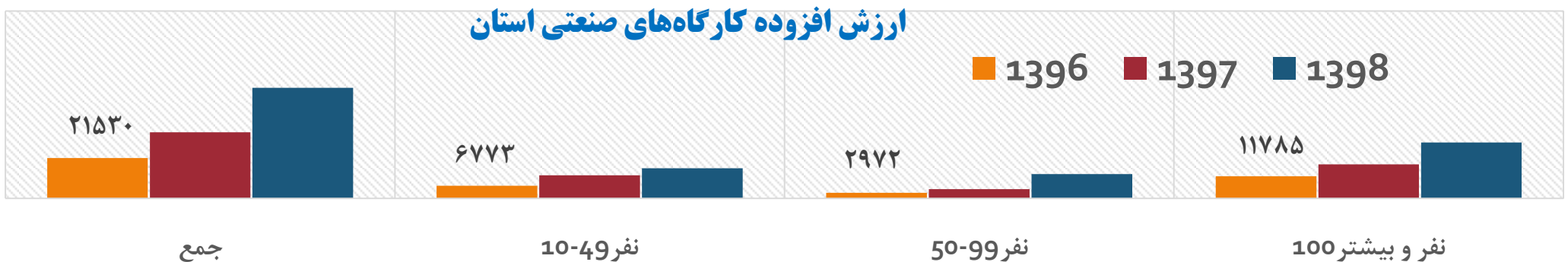
سال	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸
استان	۲۲۳۱۷	۲۲۸۳۳	۳۲۶۱۵	۳۳۴۵۳	۳۲۰۰۹	۳۴۶۲۳	۳۵۶۱۹
کشور	۱۲۷۹۵۷۳	۱۳۰۹۰۵۸	۱۷۹۳۳۵۸	۱۷۸۸۶۵۱	۱۷۷۷۵۶۹	۱۷۳۳۷۸۹	۱۸۰۳۸۱۱
سهم از کشور	۱.۷	۱.۷	۱.۸	۱.۸۷	۱.۸	۱.۹۹	۲

ارزش افزوده فعالیت صنعتی کارگاه‌های صنعتی دارای ۱۰ نفر کارکن و بیشتر بر حسب طبقات کارکن

ارزش افزوده فعالیت صنعتی کارگاه‌های صنعتی دارای ۱۰ نفر کارکن و بیشتر بر حسب طبقات کارکن و استان (میلیارد ریال)							سال	شرح
سهم کارگاه‌های صنعتی از ارزش افزوده فعالیتها بر حسب طبقات کارکن								
۱۰۰ نفر و بیشتر	۵۰-۹۹ نفر	۱۰-۴۹ نفر	۱۰۰ نفر و بیشتر	۵۰-۹۹ نفر	۱۰-۴۹ نفر	جمع	استان	
۷۹.۸	۶.۸	۱۳.۴	۱۷۲۸۰۰۸	۱۴۷۱۱۸	۲۸۹۱۹۰	۲۱۶۴۳۱۶	۱۳۹۶	کشور
۷۸.۳	۷.۶	۱۴.۱	۲۴۴۳۰۳۷	۲۳۶۶۱۹	۴۳۹۰۸۵	۳۱۱۸۷۴۱	۱۳۹۷	
۷۸.۵	۶.۹	۱۴.۶	۳۶۵۳۲۳۲	۳۱۹۸۴۸	۶۷۷۸۲۰	۴۶۵۰۹۰۰	۱۳۹۸	
۵۴.۷	۱۳.۸	۳۱.۵	۱۱۷۸۵	۲۹۷۲	۶۷۷۳	۲۱۵۳۰	۱۳۹۶	قم
۵۱.۳	۱۳.۹	۳۴.۹	۱۸۱۲۱	۴۸۹۷	۱۲۳۲۲	۳۵۳۳۹	۱۳۹۷	
۵۰.۶	۲۲.۱	۲۷.۳	۲۹۸۴۱	۱۳۰۱۸	۱۶۰۹۹	۵۸۹۵۸	۱۳۹۸	
-	-	-	۰.۷	۲	۲.۳	۱	۱۳۹۶	سهم استان از کشور
-	-	-	۰.۷	۲.۱	۲.۸	۱.۱	۱۳۹۷	
-	-	-	۰.۸	۴.۱	۲.۴	۱.۳	۱۳۹۸	

۱۰۰۰۰۰

ارزش افزوده کارگاه‌های صنعتی استان

وضعیت شهرک‌های صنعتی استان قم

درصد زمینهای واگذار شده زمین صنعتی	زمینهای واگذار شده		مساحت زمین (هکتار)				شهرک / ناحیه صنعتی مصوب	ردیف
	مساحت (هکتار)	تعداد	زمین صنعتی	باقیمانده اراضی در اختیار	فاز عملیاتی	اراضی در اختیار		
۸۷.۹	۶۹۹	۱۶۹۹	۷۹۵	۴۲۶	۱۲۶۵	۱۶۹۱	شهرک صنعتی شکوهیه	۱
۸۴.۸	۳۷۰	۳۹۵	۴۳۷	۱۱۳	۵۸۳	۶۹۶	شهرک صنعتی محمود آباد	۲
۹۹.۶	۱۹۶	۱۴۱	۱۹۷	۲۵۸	۲۹۵	۵۵۳	شهرک صنعتی سلفچگان	۳
۶۶.۲	۴۰	۱۷۳	۶۱	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰	شهرک صنعتی چاپ و نشر	۴
۶۷	۵۸	۴۲۷	۸۶	۷۰	۱۴۰	۲۱۰	شهرک صنعتی قنوات	۵
۳۶.۲	۳۵	۳۸	۹۷	۶۲۹	۲۳۵	۸۶۴	شهرک صنعتی نمونه کشوری (الغدیر)	۶
۶.۸	۲	۱۲	۲۵	۰.۰	۴۲	۴۲	شهرک صنعتی آی تی	۷
۹۶.۸	۲	۳۱	۳	۰	۳	۳	ناحیه صنعتی خورآباد	۸
۷۸.۷	۱۵	۳۳	۲۰	۰	۲۳	۲۳	ناحیه صنعتی دستجرد	۹
۷۲.۸	۱۲	۲۴	۱۶	۰	۲۱	۲۱	ناحیه صنعتی سیرو	۹
۹۲.۲	۳۰	۵۳	۳۳	۰	۴۳	۴۳	ناحیه صنعتی طغرود	۱۰
۸۲.۶	۱۴۶۰	۳۰۲۶	۱۷۶۸	۱۵۹۶	۲۷۴۹	۴۳۴۶	جمع	

۱۶۸۹ واحد صنعتی فعال در شهرک‌های صنعتی استان مستقر هستند.

شاخص‌های حوزه گردشگری و میراث فرهنگی استان قم طی سال‌های ۱۴۰۰-۱۳۹۰

متوسط نرخ رشد سالیانه	تغییرات ۱۴۰۰ به ۹۹	۱۴۰۰	۹۹	۹۸	۹۷	۹۶	۹۵	۹۴	۹۲	۹۰	شرح
۴/۶	۸/۱	۵۱۰	۴۷۲	۴۵۳	۴۳۰	۳۶۶	۳۴۳	۳۴۲	۳۳۹	۳۲۴	آثار ثبت شده در فهرست آثار ملی
	۰	۱۲	۱۲	۱۲	۱۲	۱۲	۱۲	۱۲	۱۲	۱۲	تعداد مناطق گردشگری
۸/۱	-۱۱/۲	۸۷	۹۸	۸۸	۸۲	۷۰	۶۶	۵۸	۵۱	۴۰	تعداد دفاتر خدماتی، مسافرتی و سیاحتی
۱/۹	۱/۱	۳۸۰	۳۷۶	۳۵۷	۳۴۸	۳۴۳	۳۲۳	۳۲۲	۳۲۰	۳۱۵	تعداد بناهای تاریخی به ثبت رسیده
	۸/۶	۲۶۵	۲۴۴	۲۳۹	۲۹۰	۲۸۴	۲۶۲		۱۸۲		تعداد اقامتگاه‌های استان
۲/۸	۱/۸	۵۶۵	۵۵۵	۵۴۹	۵۵۶	۵۴۵	۵۳۴	۵۴۹	۴۵۳	۴۲۸	تعداد کارگاه‌های صنایع دستی و سنتی
		۱۲۵۸۰۰۰۰	-	۱۱۷۴۲۵۰۰	۲۱۳۵۰۰۰۰	۲۴۳۲۵۰۰۰	۲۳۰۸۵۰۰۰	۱۸۰۰۰۰۰۰	۱۵۰۰۰۰۰۰	-	تعداد گردشگر داخلی (نفر)
		۱۲۰۵۴۰۰	-	۱۰۰۰۳۹۵	۲۳۲۶۵۰۰	۲۶۵۸۰۰۰	۲۵۶۰۰۰۰	۹۰۰۰۰۰	۸۳۲۵۰۰	-	تعداد گردشگر خارجی (نفر)
-۹/۴	۷۰۶۰	۸۵۳۵۱	۱۱۹۲	۸۷۷۳۶	۱۰۴۹۳۱	۲۹۵۴۲۶	۲۷۸۴۹۵	۲۴۳۲۵۰	۲۳۸۵۱۶	۲۳۰۳۱۵	بازدیدکنندگان از موزه‌ها و بناهای تاریخی (نفر)
		-	۱۲۹۱۴۱	-	-	۲۷۸۳۰۰	۲۷۴۴۸۰	۲۷۳۶۰۰	۲۷۰۵۶۰	۲۶۲۸۰۰	بازدیدکنندگان از بیت امام (ره) (نفر)

وضعیت برخی امکانات فرهنگی استان قم طی سال‌های ۱۴۰۰-۱۳۹۰

تغییرات ۱۴۰۰ به ۹۹	۱۴۰۰	۹۹	۹۸	۹۷	۹۶	۹۵	۹۴	۹۰	شرح
.۱۶	۱۷۰	۱۶۹	۱۶۹	۱۶۸	۱۶۶	۱۶۱	۱۵۹	۱۴۲	چاپخانه‌های تحت نظارت ارشاد
۱/۴	۷۲	۷۱	۸۷	۸۵	۱۱۰	۴۷	-	۶۲	نشریات محلی
-۷/۶	۱۹۷۳۴۷۰	۲۱۳۶۳۵۵	۴۱۷۴۱۷۰	۶۹۴۸۰۹۵	۶۵۴۰۵۰۳	۳۰۹۶۲۰	-	۸۳۵۸۰۰	
۰	۳۷	۳۷	۳۶	۳۶	۳۶	۳۶	۴۲	۵۷	کتابخانه‌های عمومی تحت پوشش ارشاد
۴/۸	۶۴۴۶۴۲	۶۱۴۸۵۳	۶۰۰۹۷۲	۵۹۶۱۸۳	۵۹۱۳۷۶	۶۱۱۵۴۵	۷۸۲۵۲۹	۷۴۰۳۴۴	
۴۶/۶	۲۳۱۵۷	۱۵۷۹۶	۲۴۰۱۹	۲۲۲۵۴	۲۰۵۴۷	۲۰۸۳۹	۳۲۸۴۳	۴۸۰۹۵	
-۴	۳۶۶۰	۳۸۱۲	۳۸۶۶	۳۸۱۲	۳۷۶۶	۳۷۵۲	۳۵۸۴	۳۹۰۳	میزان تولید برنامه‌های رادیویی مرکز قم ساعت
-۴/۲	۱۹۴۵	۲۰۳۱	۲۱۸۰	۱۷۷۰	۱۹۷۵	۱۹۷۵	۱۹۰۶	۲۰۹۹	میزان تولید برنامه‌های تلویزیونی مرکز قم ساعت
۰	۶	۶	۶	۶	۷	۶	۵	۷	سینما
۰	۹	۹	۹	۹	۸	۷	۶	۷	
۰	۱۸۵۰	۱۸۵۰	۱۸۵۰	۱۸۵۰	۲۴۲۰	۲۲۰۰	۲۰۹۵	۲۰۹۵	
۲۸۴/۶	۵۰۰۰۰	۱۳۰۰۰	۶۰۴۰۰۰	۵۵۸۰۰۰	۵۲۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۲۱۹۰۰۰	
۰	۱۳	۱۳	۱۳	۱۳	۱۳	۱۳	۱۳	۱۰	کتابخانه‌های کانون پرورش فکری
۳۲/۵	۱۵۲۹۸۵	۱۱۵۴۳۲	۱۱۷۱۰۰	۱۰۹۱۱۰	۱۰۷۵۶۸	۱۱۶۱۸۸	۱۰۱۴۴۳	۹۸۹۵۱	
	۲۷۵۸	۵۴۶			۵۲۶۳				

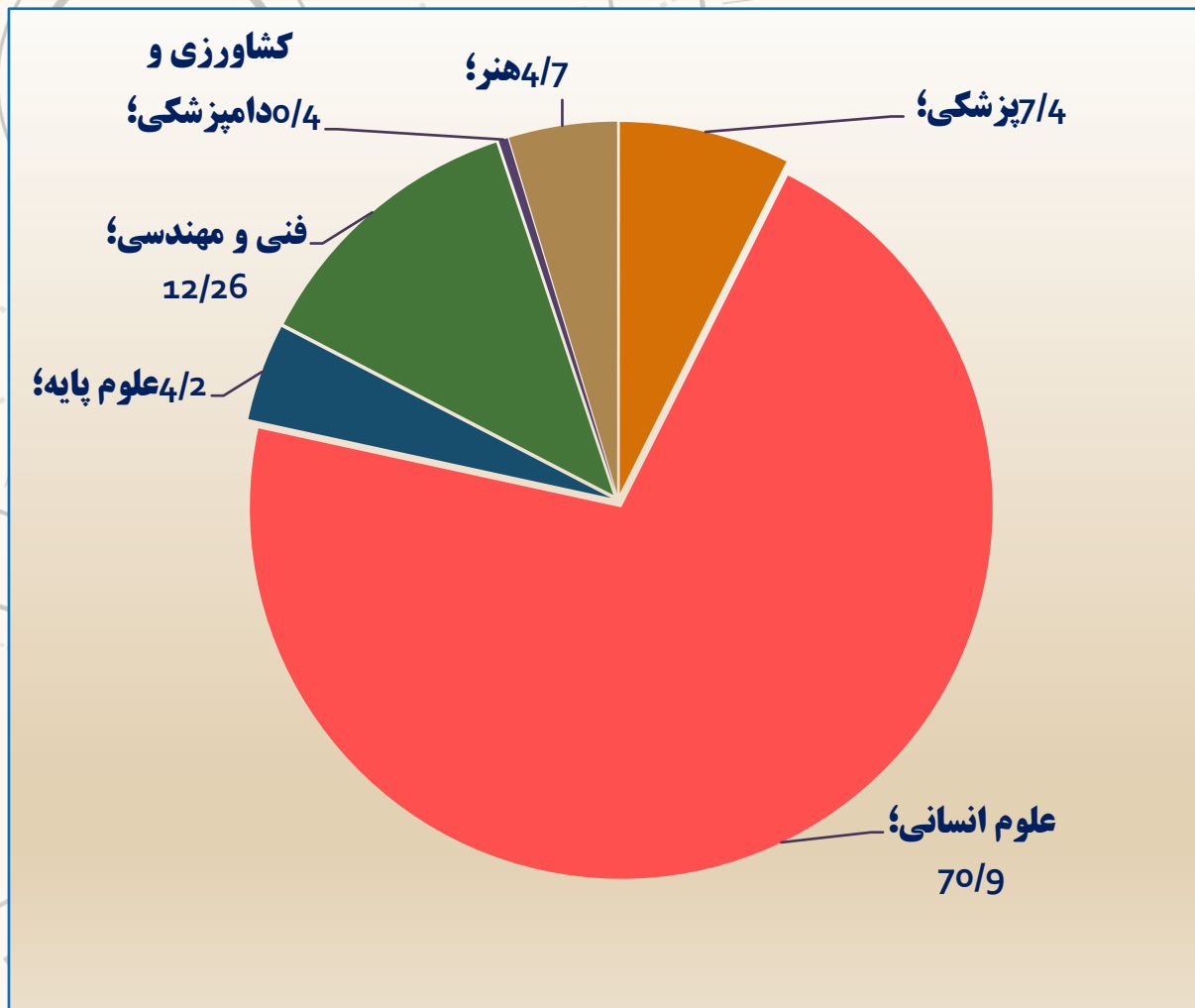
وضعیت برخی امکانات بهداشتی و درمانی استان قم طی سال‌های ۱۳۹۰-۱۴۰۰

تغییرات ۱۴۰۰ به ۹۹	۱۴۰۰	۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۴	۱۳۹۰	شرح
-۱۵/۲	۲۸	۳۳	۳۳	۴۲	۴۷	۲۱	مراکز بهداشتی درمانی شهری
۰	۹	۹	۹	۱۵	۹	۷	مراکز بهداشتی درمانی روستایی
۰	۹۵	۹۵	۹۵	۱۴۵	۱۴۴	۳۵	پایگاه سلامت شهری و روستایی
۰	۵۹	۵۹	۵۹	۵۹	۵۹	۵۹	خانه‌های بهداشت فعال
-۱۸/۲	۹	۱۱	۱۰	۱۰	۱۰	۹	تعداد بیمارستان‌های فعال
۸/۸	۲۷۱۶	۲۴۹۶	۲۴۷۱	۲۴۷۹	۲۲۶۰	۱۶۰۹	تعداد تخت بیمارستان‌های فعال
۱۲/۶	۱۹۵۵	۱۷۳۵	۱۷۳۹	۱۷۴۷	۱۵۱۰	۱۲۶۸	تعداد تخت فعال بیمارستان‌های وابسته به دانشگاه علوم پزشکی
۶/۸	۶۳	۵۹	۶۰	۶۶	۵۳	۵۵	آزمایشگاه‌های تشخیص طبی
-۳/۱	۱۵۷	۱۶۲	۱۵۷	۱۴۹	۱۱۱	۱۰۲	مراکز توانبخشی
۸/۵	۵۱	۴۷	۴۷	۴۶	۴۵	۴۳	مؤسسات تشخیصی، درمانی هسته‌ای
۵/۴	۱۷۶	۱۶۷	۱۶۸	۱۷۸	۱۶۲	۱۵۰	داروخانه‌ها
۶/۷	۱۴۳	۱۳۴	۱۳۷	۱۳۱	۱۳۰	۱۴۵	پزشک عمومی شاغل در وزارت بهداشت
-۵/۳	۲۳۳	۲۴۶	۲۱۹	۱۹۹	۲۲۵	۱۹۳	پزشک متخصص شاغل در وزارت بهداشت
۱۷/۲	۷۵	۶۴	۶۷	۶۱	۴۹	۳۶	پزشک فوق تخصص شاغل در وزارت بهداشت
۰	۲۳	۲۳	۲۲	۲۱	۱۹	۱۵	تعداد پایگاه‌های اورژانس شهری
۵/۳	۲۰	۱۹	۱۸	۱۹	۱۸	۱۶	تعداد پایگاه‌های اورژانس جاده‌ای
۲/۴	۴۳	۴۲	۴۰	۴۰	۳۸	۳۱	تعداد پایگاه اورژانس پیش بیمارستانی ۱۱۵ (جمع پایگاه‌های اورژانس شهری و جاده‌ای)

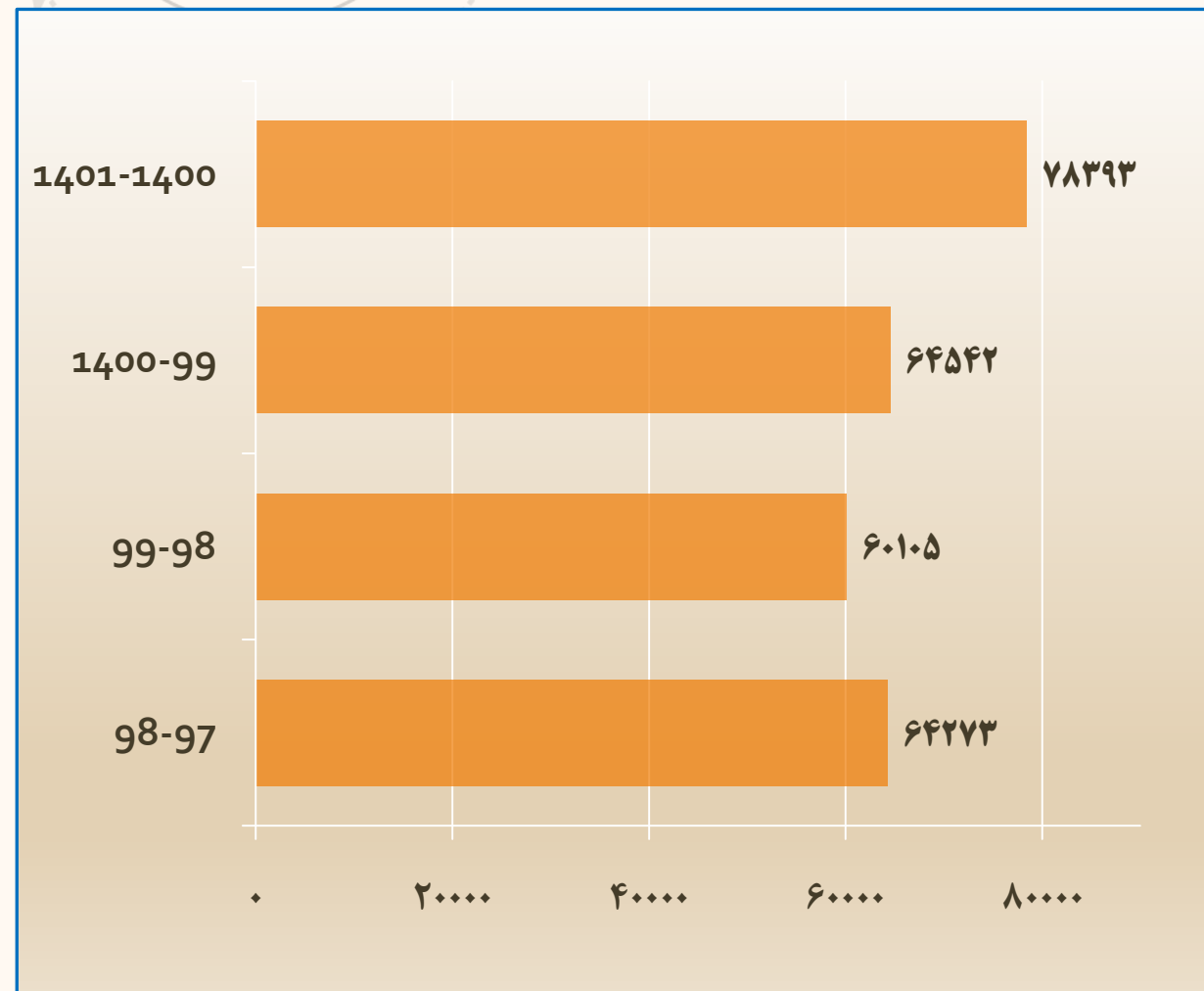
تعداد دانشجویان مشغول به تحصیل در دانشگاه‌های استان قم طی سال‌های ۱۴۰۱-۱۳۹۴

تغییرات نسبت به سال قبل	سهم از کل (درصد)	۱۴۰۰-۱۴۰۱	۱۳۹۹-۱۴۰۰	۹۸-۹۹	۹۷-۹۸	۹۴-۹۵	شرح
۱۷.۲۷	۲۵.۶	۲۰۰۸۲	۱۷۱۲۵	۱۵۷۷۰	۱۷۵۸۷	۱۷۶۲۹	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
-۷.۳	۶.۶	۵۱۶۵	۵۵۷۴	۵۷۹۰	۶۶۸۷	۱۰۶۱۹	دانشگاه پیام نور
-۰.۵۹	۳.۲	۲۵۲۹	۲۵۴۴	۲۴۱۰	۴۳۴۴	۶۴۸۹	دانشگاه جامع علمی کاربردی
۳۳.۴۵	۴	۳۱۵۶	۲۳۶۵	۲۳۸۴	۲۰۴۹	۱۹۱۲	دانشگاه فنی و حرفه‌ای
۶.۱۷	۲.۷	۲۱۵۱	۲۰۲۶	۱۹۰۳	۱۳۵۰	-	دانشگاه فرهنگیان
-۲.۶۹	۳	۲۳۸۵	۲۴۵۱	۲۱۷۵	۲۱۱۷	۱۷۳۱	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
۱۶.۴۹	۳.۷	۲۸۶۸	۲۴۶۲	۳۱۶۴	۳۱۳۵	۳۸۷۷	سایر دستگاه‌های اجرایی
۳.۴۸	۱۶.۷	۱۳۰۵۷	۱۲۶۱۸	۱۲۱۸۰	۱۲۴۱۴	۱۲۸۹۹	دانشگاه آزاد اسلامی
۵۵.۴	۳۴.۴	۲۷۰۰۰	۱۷۳۷۷	۱۴۳۲۹	۱۴۵۹۰	۱۶۶۲۸	مؤسسات آموزش عالی غیردولتی - غیرانتفاعی
۲۱.۴۶	۱۰۰	۷۸۳۹۳	۶۴۵۴۲	۶۰۱۰۵	۶۴۲۷۳	۷۱۷۸۴	جمع
۲۰.۲۶	-	۱۴۶۶	۱۲۱۹	۱۴۸۴	۱۵۳۱	۱۱۶۷	تعداد آموزشگران دانشگاهی تمام‌وقت
-۳.۷۳	-	۴۶.۵	۴۸.۳	۴۸.۷	۴۸.۳۶	۴۵.۹	نسبت دانشجویان دختر به تعداد کل دانشجویان (درصد)
۲	-	۹۳۴۶	۹۱۶۴	۱۱۵۱۵	۱۱۰۸۱	۱۳۰۷۱	تعداد دانش‌آموختگان دانشگاهی

ترکیب سهم دانشجویان رشته‌های دانشگاهی استان در سال ۱۴۰۰-۱۴۰۱

تعداد کل دانشجویان

تعداد انشعاب آب در نقاط شهری استان

سال	خانگی	مصارف عمومی	اماکن مذهبی و آموزش و	سایر	صنعتی	تجاری	آزاد و بنایی	جمع کل
۱۳۹۵	۲۸۲۸۸۸	۵۰۴۵	۲۰۴۹	۳۷	۴۲۲	۱۴۵۴۵	۳۹	۷۲۰۳
۱۳۹۶	۲۸۸۶۹۷	۵۶۵۹	۲۰۸۲	۵۲	۴۴۴	۱۴۹۲۸	۲۸	۳۱۱۸۹۰
۱۳۹۷	۲۹۶۳۰۶	۶۴۵۸	۲۱۰۲	۸۵	۴۸۱	۱۵۶۳۶	۳۴	۳۲۱۱۰۲
۱۳۹۸	۳۰۲۹۸۰	۷۱۹۶	۲۱۱۰	۸۰	۴۹۸	۱۶۷۷۴	۲۶	۳۲۹۶۶۴
۱۳۹۹	۳۰۹۵۴۸	۷۹۰۹	۲۱۲۶	۷۷	۵۲۴	۱۸۰۷۰	۲۷	۳۳۸۲۸۱
۱۴۰۰	۳۱۲۷۷۹	۸۶۲۱	۲۱۰۷	۶۶	۵۳۷	۱۸۷۷۱	۳۳	۳۴۲۹۱۴
۱۴۰۰ سهم از (درصد)	۹۱.۲	۲.۵	۰.۶	۰	۰.۲	۵.۴	۰	۱۰۰

❖ ۹۱.۵ درصد انشعابات و ۷۹.۱ درصد از فروش آب در نقاط شهری استان در سال ۱۴۰۰ به مصارف خانگی اختصاص یافته است.

معرفی برخی از شاخص های مهم استان

✓ رتبه برتر در چاپ و نشر آثار دینی در سطح جهان اسلام

✓ رتبه دوم در زمینه چاپ و نشر کشور

✓ رتبه سوم در ضریب نفوذ اینترنت

✓ رتبه دوم در شاخص تراکم آزاد راه های استان (طول آزاد راه های

استان در هر یکصد متر مربع)

✓ رتبه دوم در شاخص عملکرد در هکتار سبزیجات گلخانه ای

✓ رتبه هفت در میزان تولید تخم مرغ

برخی از شاخص های شهرستان های استان قم

شاخص شهرستان	جمعیت شهرستان (برآورد ۱۴۰۰)	تعداد جمعیت بالای ۶ سال شهرستان (برآورد ۱۴۰۰)	تعداد دانش آموزان مقطع ابتدایی	تعداد دانش آموزان دولتی مقطع متوسطه اول و دوم*	مساحت زیربنای کتابخانه های عمومی (مترمربع)	تعداد خانه های بهداشت روستایی موجود	تعداد مراکز بهداشتی درمانی شهری	تعداد پایگاه بهداشتی شهری موجود
قم	۱۳۷۶۹۰۰	۱۲۶۰۸۵۹	۱۴۲۸۸۸	۸۷۳۶۸	۱۵۲۳۸	۳۲	۴۰	۹۳
کهنک	۱۹۲۰۰	۱۳۷۰۰	۲۵۲۴	۱۲۷۶	۶۶۰	۱۳	۱	۱
جعفرآباد	۲۶۹۰۰	۲۴۰۲۲	۲۵۶۲	۱۵۹۰	۲۶۵	۱۴	۱	۱
جمع	۱۴۲۳۰۰۰	۱۲۹۸۵۸۱	۱۴۷۹۷۴	۹۰۲۳۴	۱۶۱۶۳	۵۹	۴۲	۹۵

شاخص شهرستان	مساحت فضاهای ورزشی سرپوشیده موجود (مترمربع)	مساحت فضاهای ورزشی روباز موجود (مترمربع)	وسعت فضای سبز شهری (مترمربع)	سرانه فضای سبز شهری (مترمربع)	مساحت شهرکها و نواحی صنعتی (هکتار)	طول راه های روستایی آسفالته (کیلومتر)	تعداد بهره برداران کشاورزی
قم	۷۲۰۹۲	۱۹۶۷۲۹	۲۲۹۷۸۰۰۰	۱۷.۶	۳۷۸۳	۳۹۶.۳۵	۸۹۷۶
کهنک	۴۸۱۲	۳۴۳۷۸	۹۰۰۰۰	۱۷.۲	۲۴	۱۲۲.۵۳	۲۲۷۹
جعفرآباد	۴۸۷۵	۲۱۱۴۰	۹۸۵۰۰	۹.۷	۶۶	۱۷۲.۸۲	۳۷۸۱
جمع	۸۱۷۷۹	۲۵۲۲۴۷	۲۳۱۶۶۵۰۰	-	۳۸۷۳	۶۹۱.۷	۱۵۰۳۶

*آمارها مربوط به سال ۱۴۰۰ می باشد

برخی از شاخص های شهرستان های استان قم

شاخص شهرستان	جمعیت شهرستان (برآورد ۱۴۰۰)	تعداد جمعیت بالای ۶ سال شهرستان (برآورد ۱۴۰۰)	تعداد دانش آموزان مقطع ابتدایی	تعداد دانش آموزان دولتی مقطع متوسطه اول و دوم*	مساحت زیربنای کتابخانه های عمومی (مترمربع)	تعداد خانه های بهداشت روستایی موجود	تعداد مراکز بهداشتی درمانی شهری	تعداد پایگاه بهداشتی شهری موجود
قم	۹۶/۸	۹۷/۱	۹۶/۶	۹۶/۸	۹۴/۳	۵۴/۲	۹۵/۲	۹۷/۹
کهنک	۱/۳	۱/۱	۱/۷	۱/۴	۴/۱	۲۲/۰	۲/۴	۱/۱
جعفرآباد	۱/۹	۱/۸	۱/۷	۱/۸	۱/۶	۲۳/۷	۲/۴	۱/۱
جمع	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

شاخص شهرستان	مساحت فضاهای ورزشی سرپوشیده موجود (مترمربع)	مساحت فضاهای ورزشی روباز موجود (مترمربع)	وسعت فضای سبز شهری (مترمربع)	سرانه فضای سبز شهری (مترمربع)	مساحت شهرکها و نواحی صنعتی (هکتار)	طول راه های روستایی آسفالته (کیلومتر)	تعداد بهره برداران کشاورزی
قم	۸۸/۲	۷۸/۰	۹۹/۲	۱۷.۶	۹۷/۷	۵۷/۳	۵۹/۷
کهنک	۵/۹	۱۳/۶	۰/۴	۱۷.۲	۰/۶	۱۷/۷	۱۵/۲
جعفرآباد	۶/۰	۸/۴	۰/۴	۹.۷	۱/۷	۲۵/۰	۲۵/۱
جمع	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	-	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

عدم تعادل ها

عدم تعادل در استقرار جمعیت کشور

تراکم (نفر در هر کیلومتر مربع)	سهم از کشور	مساحت (کیلومتر مربع)	سهم از کشور	جمعیت (هزار نفر)	استان
۱۱۲	۰.۷	۱۱۵۲۶	۱.۶	۱۲۹۲	قم
۵۶۹	۱.۸	۳۰۳۳۹	۲۱.۶	۱۷۲۷۲	منطقه شش
۴۹	۱۰۰	۱۶۲۸۷۶۲	۱۰۰	۷۹۹۲۶	کشور

بیش از ۱۷ میلیون نفر از جمعیت کشور در منطقه ۶ که وسعتی حدود ۳۰۸۱۲ کیلومتر مربع (۱.۸ درصد از مساحت کشور) دارد، زندگی می کنند.

عدم تعادلها

عدم تعادل در توزیع جمعیت

اگر خطی فرضی با جهت شمال غربی به سمت جنوب شرقی استان را از نظر وسعت به دو نیمه شمال شرقی و جنوب غربی مساوی تقسیم نماید، کلیه نقاط شهری و روستایی استان نزدیک به ۹۰ درصد در نیمه جنوب غربی واقع می شوند و فقط حدود ۱۰.۴ درصد جمعیت روستایی معادل ۰/۶ درصد از کل جمعیت استان در نیمه شمال شرقی مستقرند.

استاداری قم
معاونت برنامه ریزی
پلان آمایش سرزمین

عنوان نقشه: عدم تعادل در توزیع جمعیت

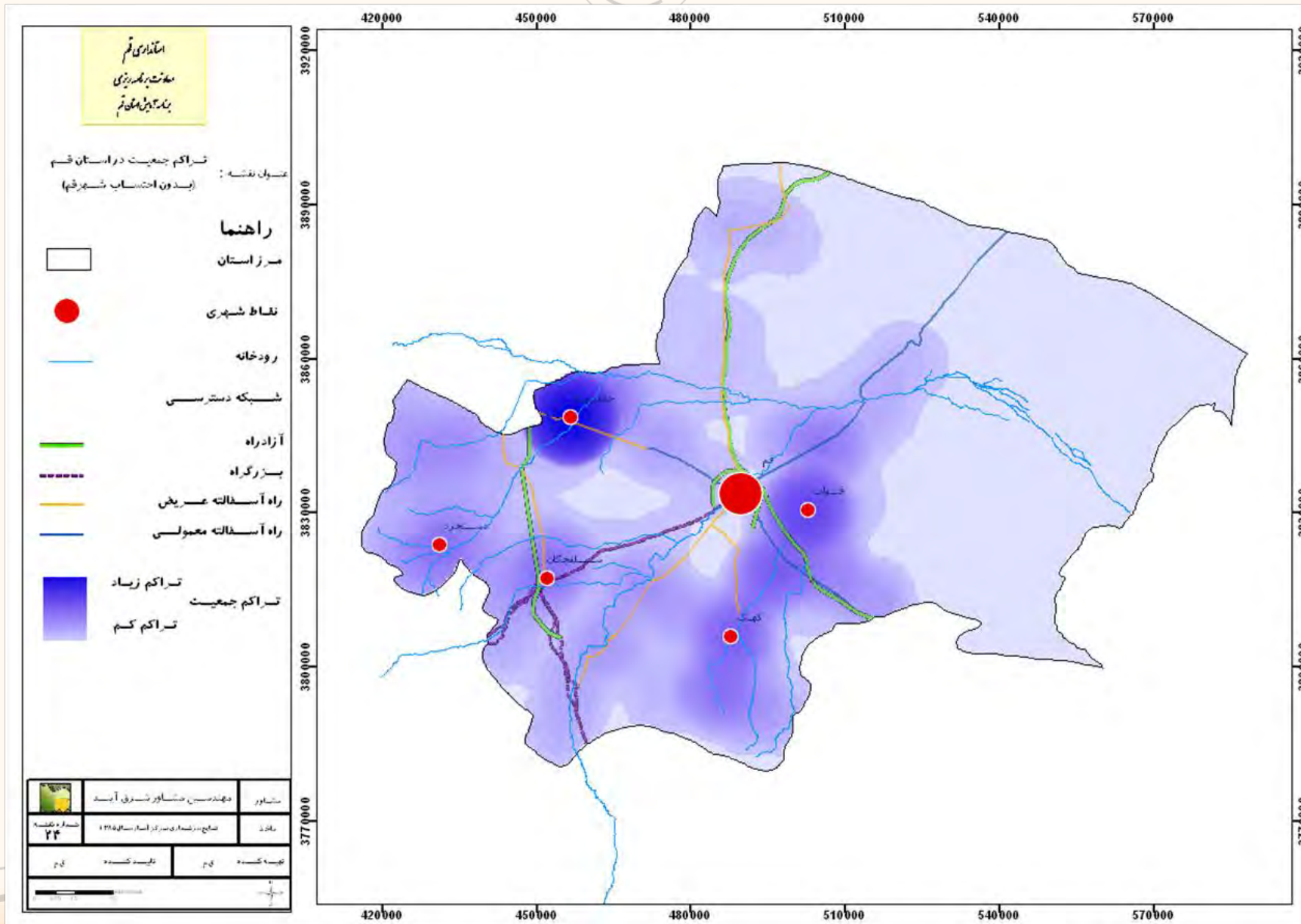
راهنما

- مرز استان
- مرز بخش
- مرز دهستان
- نقاط شهری
- نقاط روستایی
- رودخانه
- نیمه شمالی-شرقی
- نیمه جنوبی-غربی

مشاور	مهندسین مشاور شرق آیند
مهندس	مهندسین معماری زیارت کشور
تهیه کننده	م.م
تایید کننده	م.م

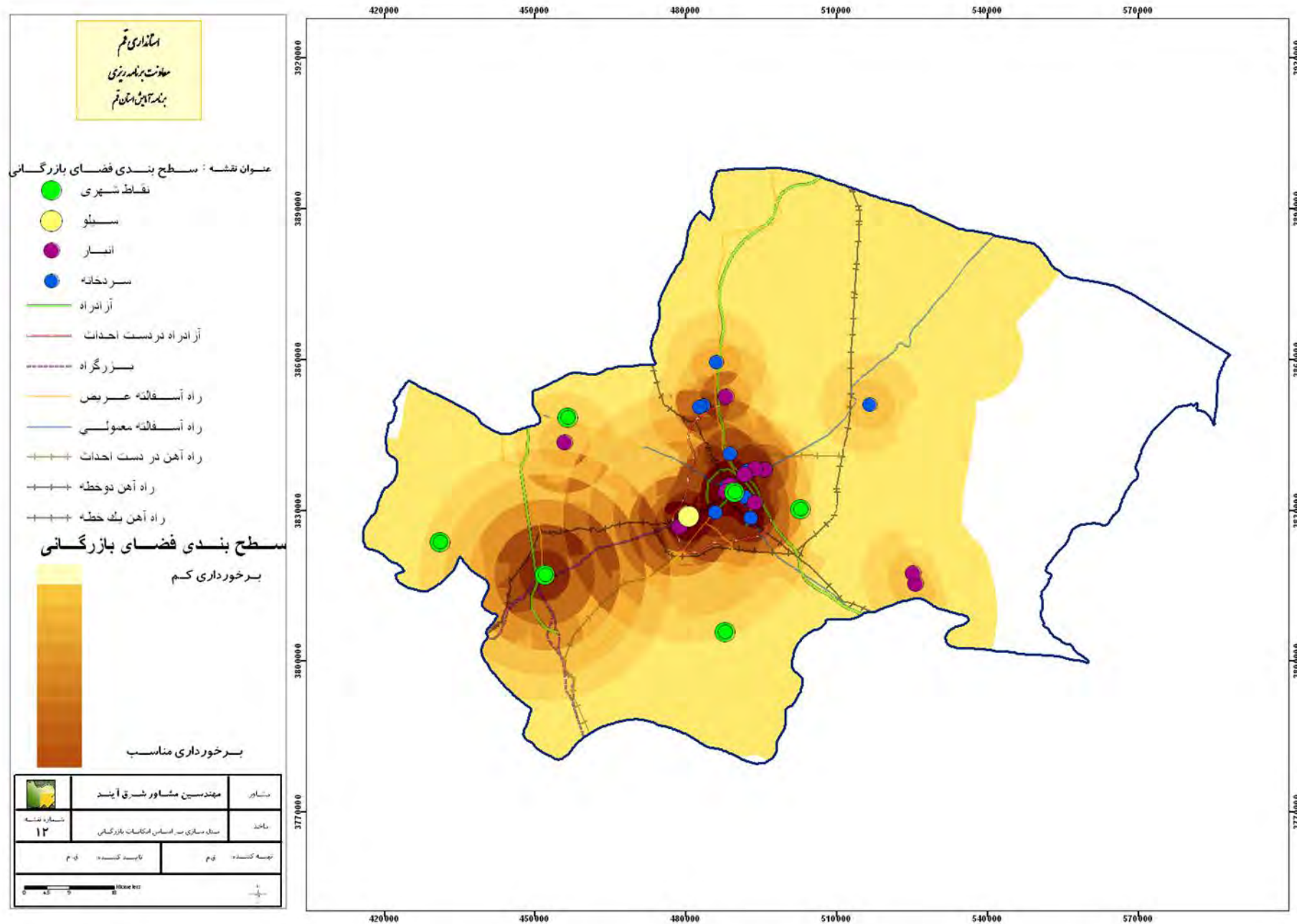
عدم تعادلها

تراکم جمعیت در استان قم بدون احتساب شهر قم
تراکم بالای جمعیت در غرب استان و پیرامون شهر جعفریه است. جمعیت این شهر و جمعیت نقاط روستایی نسبتاً پر جمعیت اطراف آن وزن جمعیتی قابل توجهی را برای این نقطه در مقایسه با سایر نقاط استان رقم زده است. سایر نقاط شهری استان علیرغم جمعیت اندک شان در مقایسه با سایر نقاط پیرامونی مشخص-تر هستند. همچنین تراکم جمعیت روستایی در محور قنوات، کهک و ادامه آن تا جنوبی-ترین نقطه استان مشهود است. تراکم جمعیت روستایی در محور کوه سفید(قم-گرمسار) و بخش‌هایی از محور قم-تهران قابل ذکر است.

عدم تعادلها

سطح بندی فضای بازرگانی بیشترین تراکم دسترسی در بخش بازرگانی در اطراف قم مشهود است که تا حدی به سمت جنوب غربی این شهر امتداد یافته است. فضای اطراف و حواشی محور قم - تهران نیز از امکانات نسبتاً مناسب بازرگانی برخوردار است. وجود برخی امکانات توسعه بازرگانی فضای اطراف سلفچگان، جعفریه، سراجیه به دلیل وجود انبارهای ذخیره نفت) و محور کوه سفید را از سایر نواحی استان متمایز نموده است.

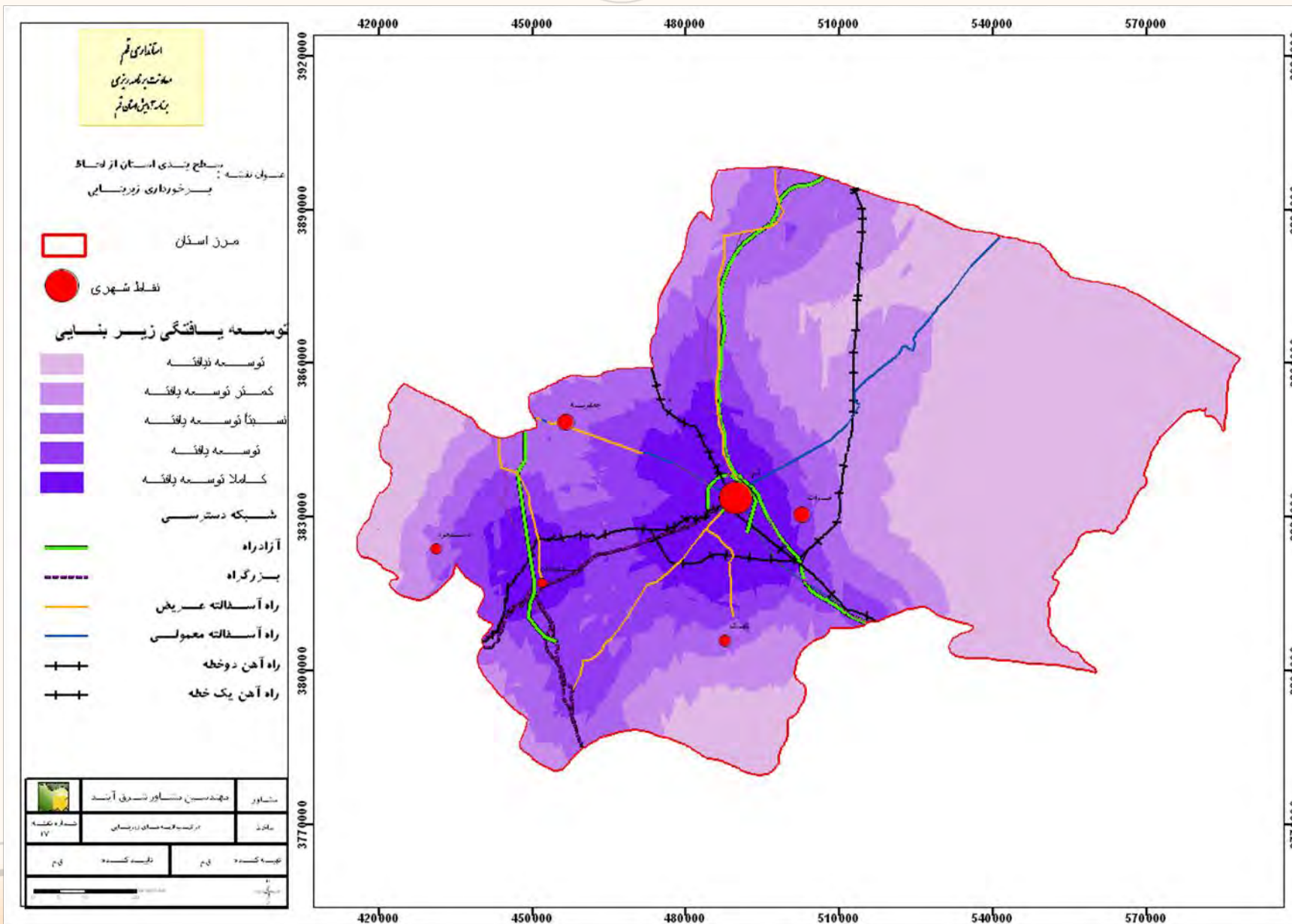

عدم تعادلها

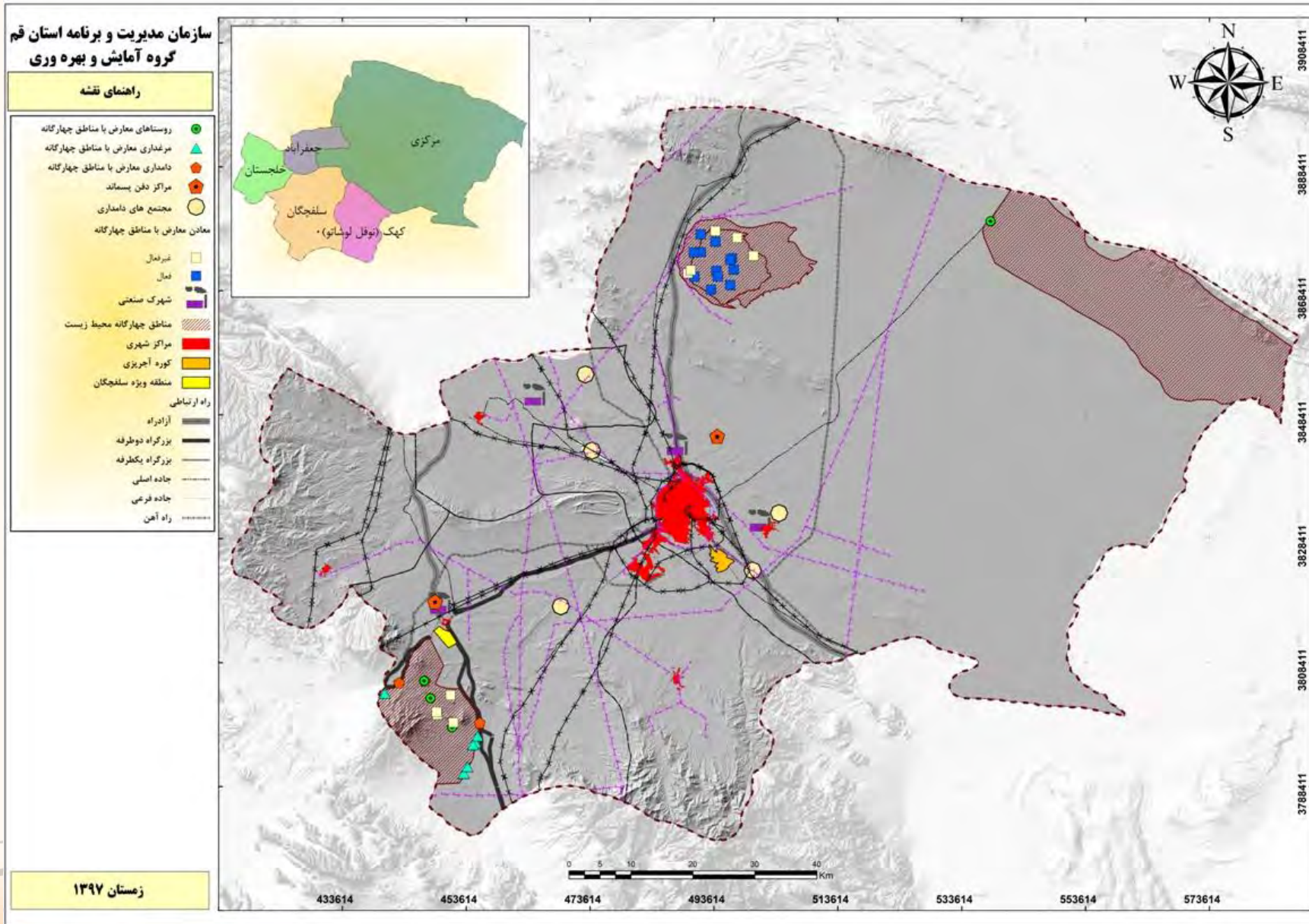
سطح بندی نواحی مختلف استان از نظر برخورداری از شبکه-های حمل و نقل، برق و گاز

اطراف شهرهای قم و سلفچگان بیش از سایر نقاط از امکانات زیربنایی برخوردارند. از این دو ناحیه به سمت مرزهای استان میزان برخورداری کاسته می-شود. در نواحی شرقی و برخی نواحی جنوبی و غربی امکانات زیربنایی توسعه نیافته است.

شهرهای قم و سلفچگان در ناحیه کاملاً توسعه یافته، شهر قنات در ناحیه توسعه یافته و شهرهای کهک، جعفریه و دستجرد در ناحیه نسبتاً توسعه یافته قرار گرفته‌اند.

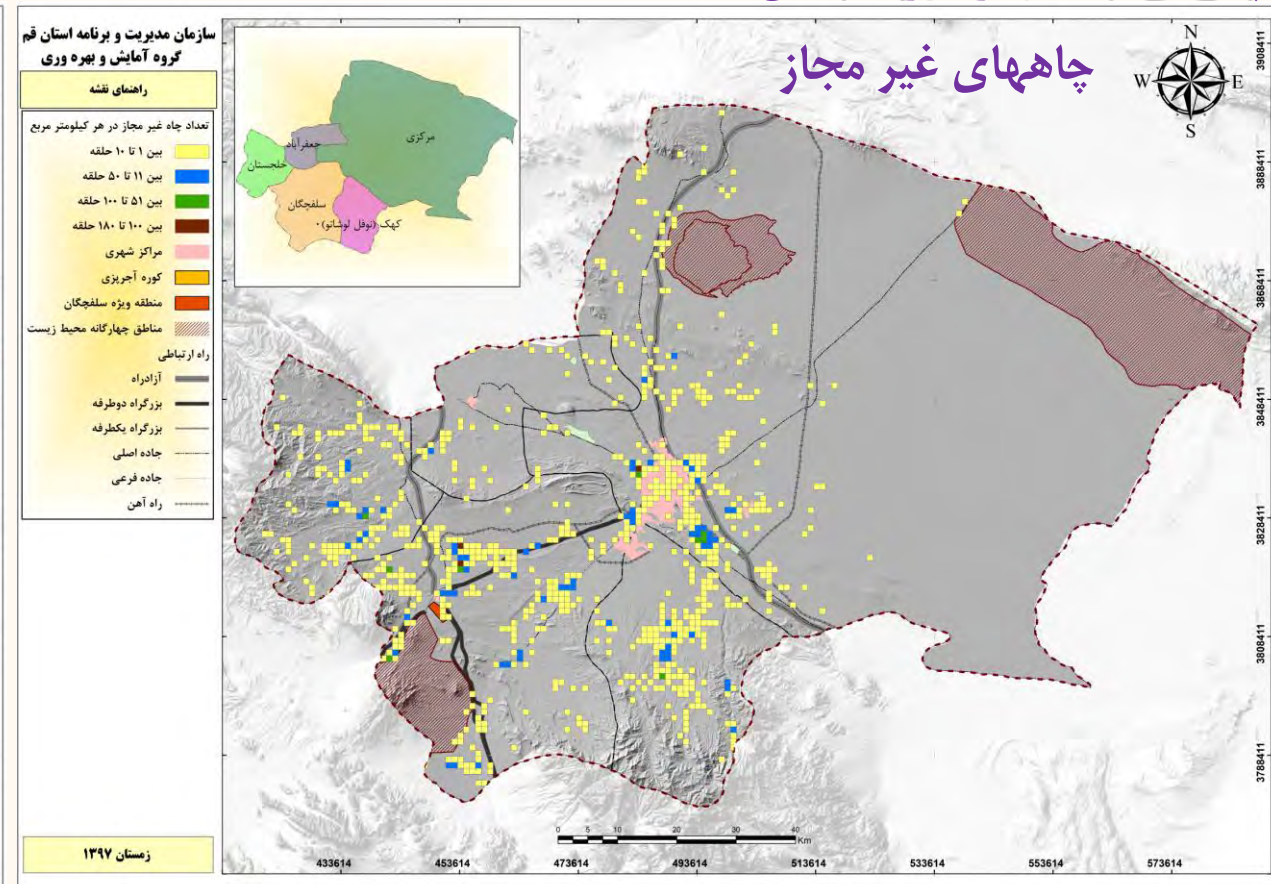
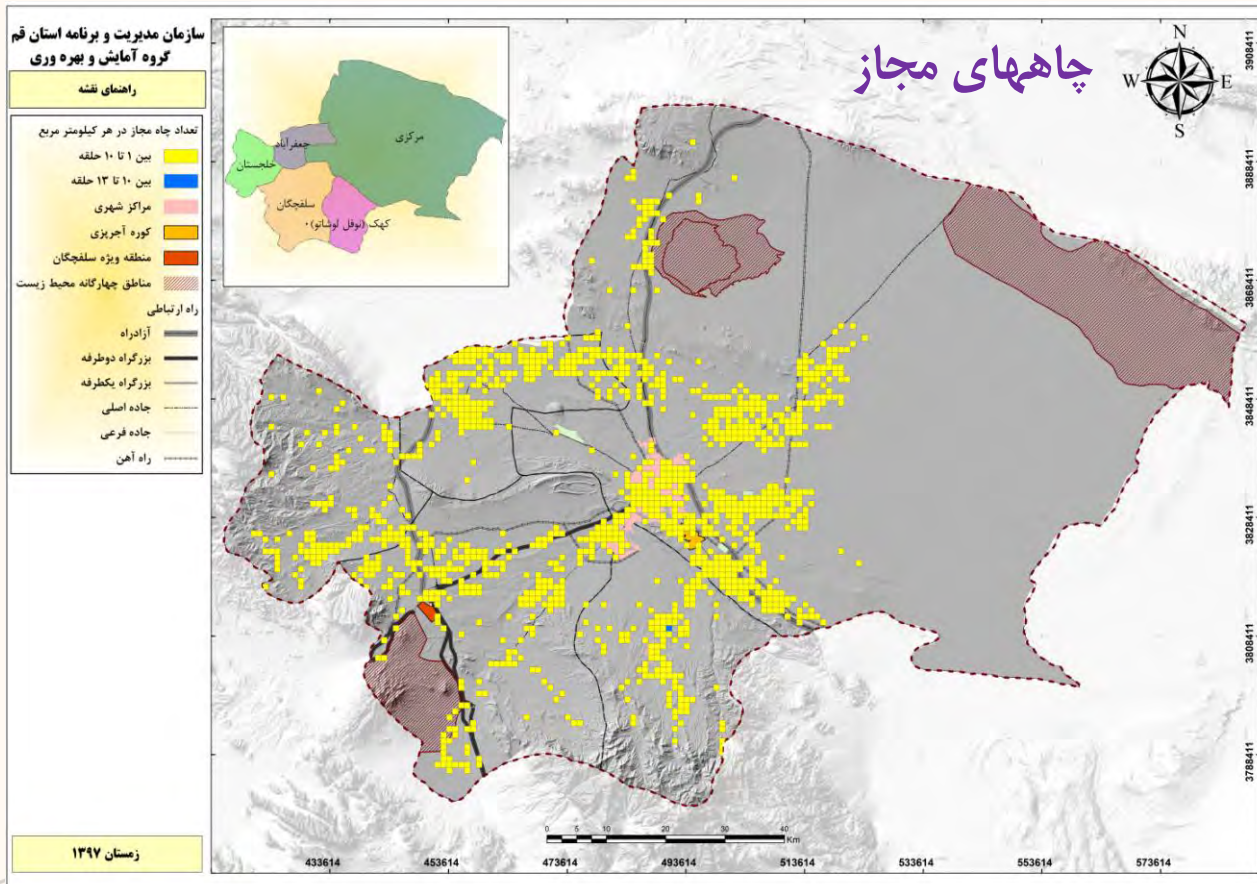
تعارض در بهره‌برداری از مناطق چهارگانه محیط زیست

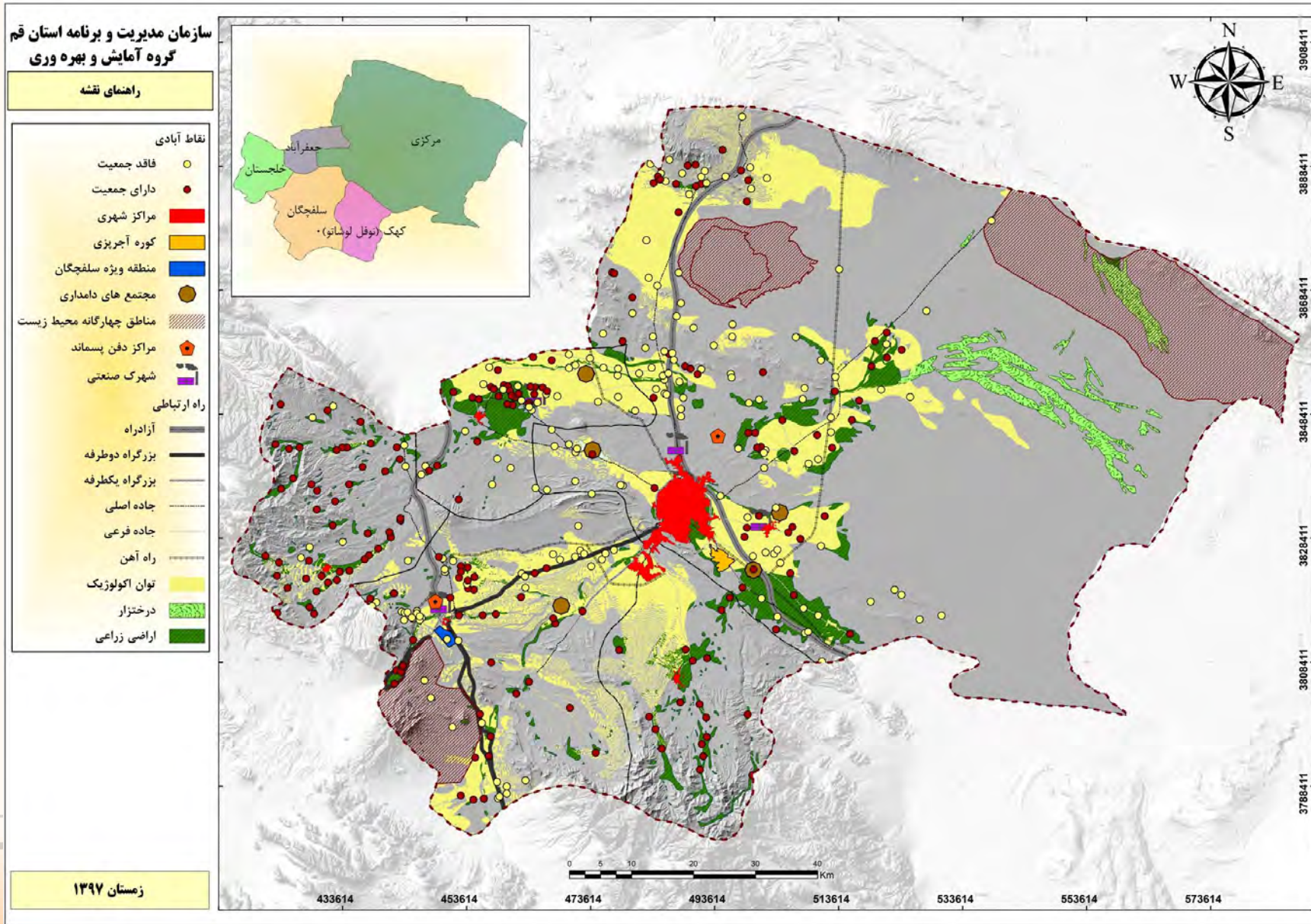
وجود ۴ نقطه روستایی و چندین واحد مرغداری و واحد دامداری و ۲۱ معدن از جمله موارد مغایر در بهره‌برداری از مناطق چهارگانه محیط زیست (پارک ملی، اثر طبیعی ملی، پناهگاه حیات وحش و منطقه حفاظت شده) می‌باشد.

تعارض در توزیع چاه‌های عمیق و نیمه عمیق استان

بیش از ۵ هزار چاه عمیق و نیمه عمیق که عمدتاً در بخش‌های شمالی، مرکزی، جنوب و غرب استان دایر هستند و حدود ۵۰ درصد آنها بدون جواز فعالیت دارند. مسئله دیگر برداشت چند برابر ظرفیت تعیین شده از چاه‌های مجاز در استان است.

تعارض بین بهره برداری های موجود و توان اکولوژیک استان

بر اساس ارزیابی توان انجام شده، در بخش کشاورزی استان فاقد توان برای کشاورزی طبقه یک و دو و دارای توان برای کشاورزی آبی درجه ۳ و دیم درجه ۴ و ۵ است.

عدم تعادلها

وضعیت سکونتگاهی در شهر قم

❖ مساحت شهر قم: ۱۲۷۰۵ هکتار

❖ مساحت بافت های ناکارآمد و نیازمند بازآفرینی شهر

قم: ۳۹۱۸ هکتار (حدود ۳۱٪) — جمعیت: ۵۷۵۲۰۲

نفر (حدود ۴۵٪)

■ بافت فرسوده به مساحت ۱۵۸۷ هکتار با جمعیت ۳۶۸۶۴۰ نفر

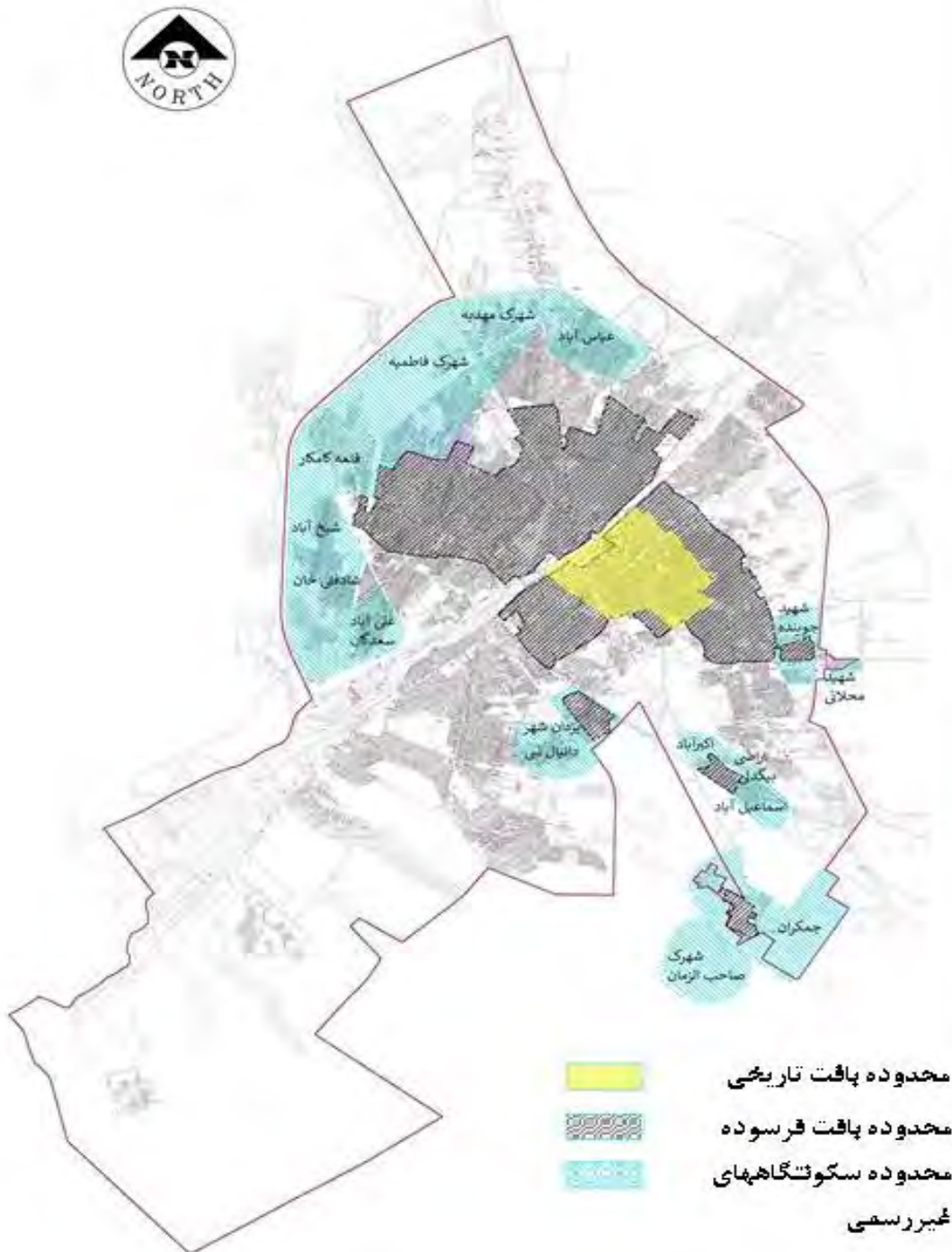
■ بافت تاریخی به مساحت ۳۱۵ هکتار با جمعیت ۴۳۳۴۳ نفر

■ سکونتگاه های غیر رسمی (حاشیه نشینی) با مساحت ۲۰۱۶ هکتار و جمعیت ۱۶۳۲۱۹ نفر

✓ حدود ۴۵ درصد جمعیت قم در سکونتگاههای غیر رسمی و بافت فرسوده ساکن هستند.

✓ سکونت گاه های غیر رسمی در حاشیه قم ۱۷ محله هستند که ۱۱ محله در اولویت ساماندهی قرار دارند که تاکنون ۲۳ پروژه (جهت توانمندسازی این محلات) انجام شده است.

✓ ۶ منطقه از سکونتگاههای غیررسمی قم بلا تکلیف هستند و هیچ برنامه مشخصی در خصوص آنها وجود دارد.

توزیع جمعیت و برخی امکانات در بافتهای شهری قم

نوع بافت	جمعیت	نسبت افراد بی سواد به کل جمعیت ۶ ساله و بیشتر	نسبت افراد مهاجر به کل جمعیت	نسبت واحدهای مسکونی زیر ۷۵ متر به کل واحدهای مسکونی	نسبت خانوارهای مستأجر به کل خانوارها	تعداد آموزشگاه آموزش و پرورش	تعداد مراکز بهداشتی و درمانی	تعداد مسجد	سرانه فضای سبز
تاریخی	۴۳۳۴۳	۱۲.۹	۴.۷	۳۶.۹	۳۸.۴	۴۷	۹	۱۳۳	۰.۲۱
فرسوده	۳۶۸۶۴۰	۱۳.۸	۳.۹	۳۶.۸	۳۸.۴	۳۴۱	۵۴	۳۷۵	۰.۲۲
سکونتگاه غیر رسمی	۱۶۳۲۱۹	۱۴.۱	۳.۸	۴۴.۰	۴۵.۰	۱۶۹	۱۱	۱۴۴	۰.۶۷
جمع	۵۷۵۲۰۲ ۴۵٪	-	-	-	-	۵۵۷	۷۳	۶۵۱	-
سایر	۷۰۳۰۲۴ ۵۵٪	۵.۳	۷.۵	۱۸.۷	۳۹.۸	۵۰۰	۳۷	۱۸۵	۸.۳۵
جمع کل	۱۲۷۸۲۲۶ ۱۰۰٪	-	-	-	-	۱۰۵۷	۱۱۰	۸۳۷	-

علل بروز حاشیه نشینی در قم

عوامل اقتصادی: فقر و درآمد کم، بیکاری، ارزان بودن مسکن و امکانات زندگی در شهر قم، سطح پایین درآمد خانوار، وجود مشاغل کاذب در قم

عوامل اجتماعی: جمعیت زیاد، مهاجرت، نابرابری اجتماعی، بیسوادی، مهاجرت قومی و قبیله‌ای، عدم آگاهی مردم درباره تأثیرات حاشیه‌نشینی به زندگی فردی و اجتماعی آنها

عوامل مدیریتی: توجه مدیران شهری به هسته مرکزی شهر، عدم نظارت بر تفکیک اراضی کشاورزی، عدم نظارت بر عملکرد نظام مهندسی و عدم برخورد با مهندسان مختلف حاشیه‌نشین، منطقه بندی و کاربری نامناسب زمین در شهرها، عدم پایبندی به طرح‌های جامع و تفصیلی شهر، عدم نظارت دقیق بر ساخت و سازهای داخل و حاشیه شهر، عملکرد ضعیف دستگاه‌های مسئول دولتی و غیر دولتی، ضعف قوانین موجود و عدم عمل به همین قوانین ضعیف

عدم تعادلها

وضعیت اتباع خارجی در قم

مقایسه استان و کشور استان از لحاظ تعداد اتباع خارجی بر اساس سرشماری نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵

رتبه در کشور	اظهار نشده	سایر کشورها	ترکیه	پاکستان	عراق	افغانستان	جمع اتباع	ایران	جمع	شرح
-	۱۰۵۰۶۰	۲۰۸۴۴	۷۱۳	۱۴۳۲۰	۳۴۵۳۲	۱۵۸۳۹۷۹	۱۷۵۹۴۴۸	۷۸۱۶۶۸۲۲	۷۹۹۲۶۲۷۰	کشور
-	۰.۱۳	۰.۰۳	۰.۰۰	۰.۰۲	۰.۰۴	۲.۰	۲.۲	۹۷.۸	۱۰۰	درصد
۵	۴۹۴۸	۸۴۱۳	۳۴۰	۶۵۴۳	۸۳۶۵	۹۶۳۶۷	۱۲۴۹۷۶	۱۱۶۷۳۰۷	۱۲۹۲۲۸۳	قم
-	۰.۴	۰.۷	۰.۰	۰.۵	۰.۶	۷.۵	۹.۷	۹۰.۳	۱۰۰	درصد

- ❖ حداقل برآوردها از جمعیت اتباع غیر ایرانی در استان قم حدود ۲۰۰ هزار نفر و حداکثر ۲۵۰ هزار نفر (یعنی بین ۱۴ تا ۱۸ درصد جمعیت استان قم)
- ❖ استان قم از لحاظ نسبت جمعیت اتباع به کل جمعیت استان، در رتبه اول بین استانهای کشور قرار دارد. (استان سمنان با نسبتی حدود نصف نسبت استان قم در رتبه دوم قرار دارد.)
- ❖ جمعیت اتباع با نرخ زاد و ولد بالا و با نرخ باروری بالاتر از زنان ایرانی، حدود ۲۰ درصد کل موالید استان در سال را به خود اختصاص داده اند.
- ❖ عمده نیروی انسانی شاغل در بخش دام و و طیور و فعالیت های ساختمانی استان که در سطح کشور دارای مزیت اقتصادی و جایگاه خوب است از اتباع هستند..

وضعیت اتباع خارجی در قم

وضعیت حضور اتباع غیرایرانی در استان قم

ا- اتباع دارای کارت آمایش - تحت اشراف اداره اتباع و مهاجرین
استانداری

ب- اتباع دارای گذرنامه و روادید معتبر - تحت اشراف پلیس
گذرنامه

ج- اتباع تحت پوشش جامعه المصطفی العالمیه (محصلین و خانواده
آنها) - تحت اشراف پلیس گذرنامه فراجای کشور

د- اتباع غیر مجاز سرشماری شده - تحت اشراف اداره اتباع و
مهاجرین استانداری

ه- اتباع دارای گذرنامه فاقد اعتبار و یا روادید معتبر (مدافعان حرم
و خانواده آنها از همسایه های شرقی) - تحت اشراف سپاه قدس

و- اتباع غیر مجاز

پیشنهادات جهت برون رفت از شرایط فعلی:

- ۱) حاکم شدن نگاه فرصت و ظرفیت اقتصادی به اتباع خارجی و مهاجرین
- ۲) غالب شدن نگاه بهره برداری از سرمایه های فکری و مالی اتباع خارجی در جهت پیشرفت کشور
- ۳) متمرکز کردن مدیریت امور اتباع خارجی و مهاجرین در یک دستگاه
- ۴) نظام مند نمودن و شفافیت در جریان داده ها و اطلاعات مربوط به اتباع خارجی در زمینه های «اقامت»، «هویت»، «کسب و کار و فعالیت-های اقتصادی»، «درآمد»، «خدمات بانکی»، «مالیات»، «بیمه»، «مالکیت»، «تحصیل»، «بهداشت و درمان» و ... بین کلیه دستگاه های اجرایی مرتبط.
- ۵) هدفمند نمودن اعطای امتیاز اقامت دائم به اتباع خارجی، در جهت افزایش بهره مندی کشور از سرمایه های فکری و مالی آنها
- ۶) بازنگری فرآیندهای مربوط به کسب و کار و سرمایه گذاری اتباع خارجی
- ۷) لزوم بازنگری و تسهیل در سرمایه گذاری اتباع خارجی.
- ۸) بازنگری فرآیندهای مربوط به مالیات و بیمه اتباع خارجی.

چالش‌های عمده استان

- افزایش جمعیت دام
- خشکسالی
- عدم رعایت حقالله زیست محیطی استان
- تخریب آتش زدن محدوده های جنگلی

تخریب مراتع

- بهره برداری بی رویه از منابع آب زیرزمینی
- حرکت آب شور در اراضی استان از سمت دریاچه نمک

فرونشست و تخریب سفره های آب زیرزمینی

- قرار گرفتن ۹۸ هزار هکتار از اراضی استان در کانون های فرسایش بادی

بحران ریزگردها

- احداث سدهای ساوه و پانزده خرداد
- تغییر کاربری و برداشت نمک و معادن املاح تبخیری
- کاهش و یا قطع کامل حق آبه آب های سطحی استان

خشک شدن دریاچه ها، تالابها و رودخانه ها

- کاهش جریان های سطحی
- خشکسالی های مستمر
- اقلیم خشک
- گسترش فزاینده جمعیت شهر قم

بحران کم آبی

- دریاچه نمک، پارک ملی کویر
- منطقه حفاظتی پلنگ دره

تعارضات بین مرزی

- تفکیک نادرست زباله در مبداء
- عدم دفن اصولی پسماندهای بیمارستانی
- انجام تخلیفات زیست محیطی متعددی سایت پسماند صنعتی سلفچگان

دفع زباله های شهری و صنعتی

- مهاجرت های گسترده و الحاق نقاط روستایی به شهر قم
- وجود ۱۰ محله حاشیه نشین در کلان شهر قم

حاشیه نشینی

- افزایش بی رویه جمعیت ناشی از مهاجرت
- افزایش انواع وسایل نقلیه موتوری و کیفیت نامناسب ترافیک شهری
- افزایش تعداد کارخانه ها و صنایع دارای سوخت های فسیلی
- نیروگاه سیکل ترکیبی قم

آلودگی هوا

- محل عبور گسل های خضر، شادقلی و شمال قم

آسیب پذیری از زلزله

The background features a light beige color with a pattern of overlapping circles and arcs. Some circles have dashed outlines and arrows indicating a clockwise direction. A vertical scale with numerical markings (140, 150, 160, 170, 180, 190, 200, 210, 220, 230, 240, 250, 260) is visible on the left side. The text is centered in a blue box with an orange border.

بخش دوم

چارچوب مدیریت توسعه استان

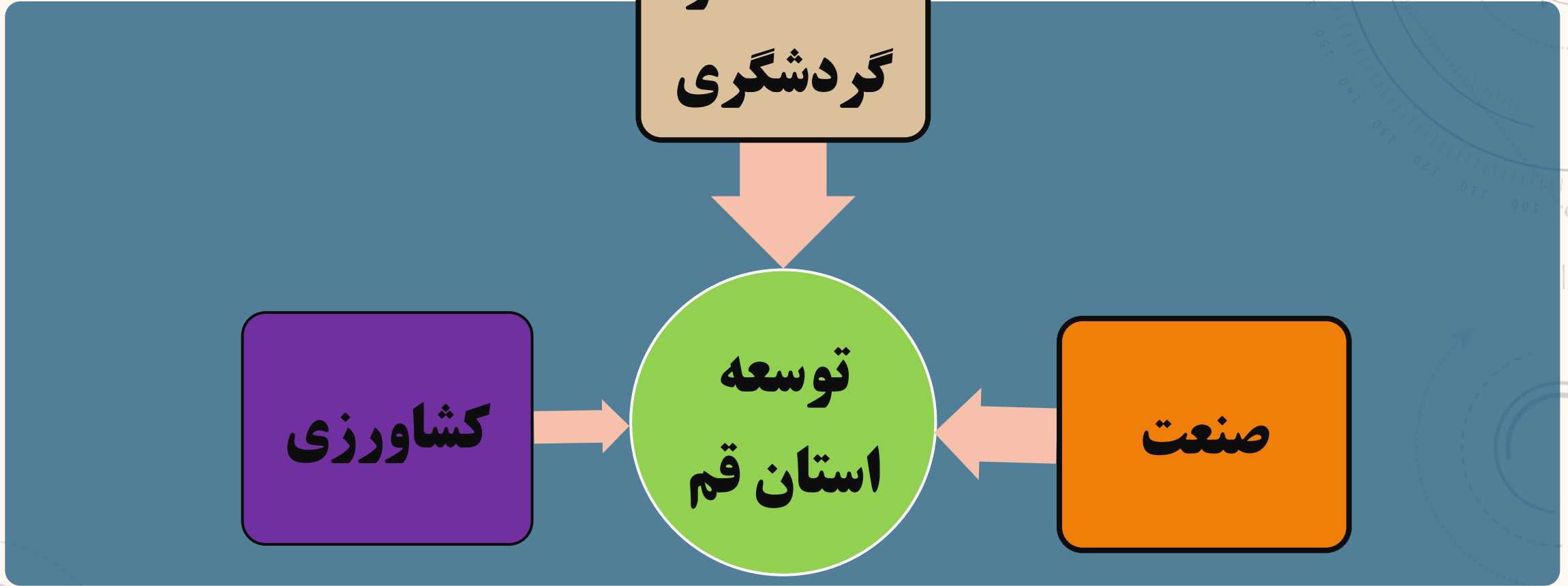
ساختار توسعه استان

خدمات و
گردشگری

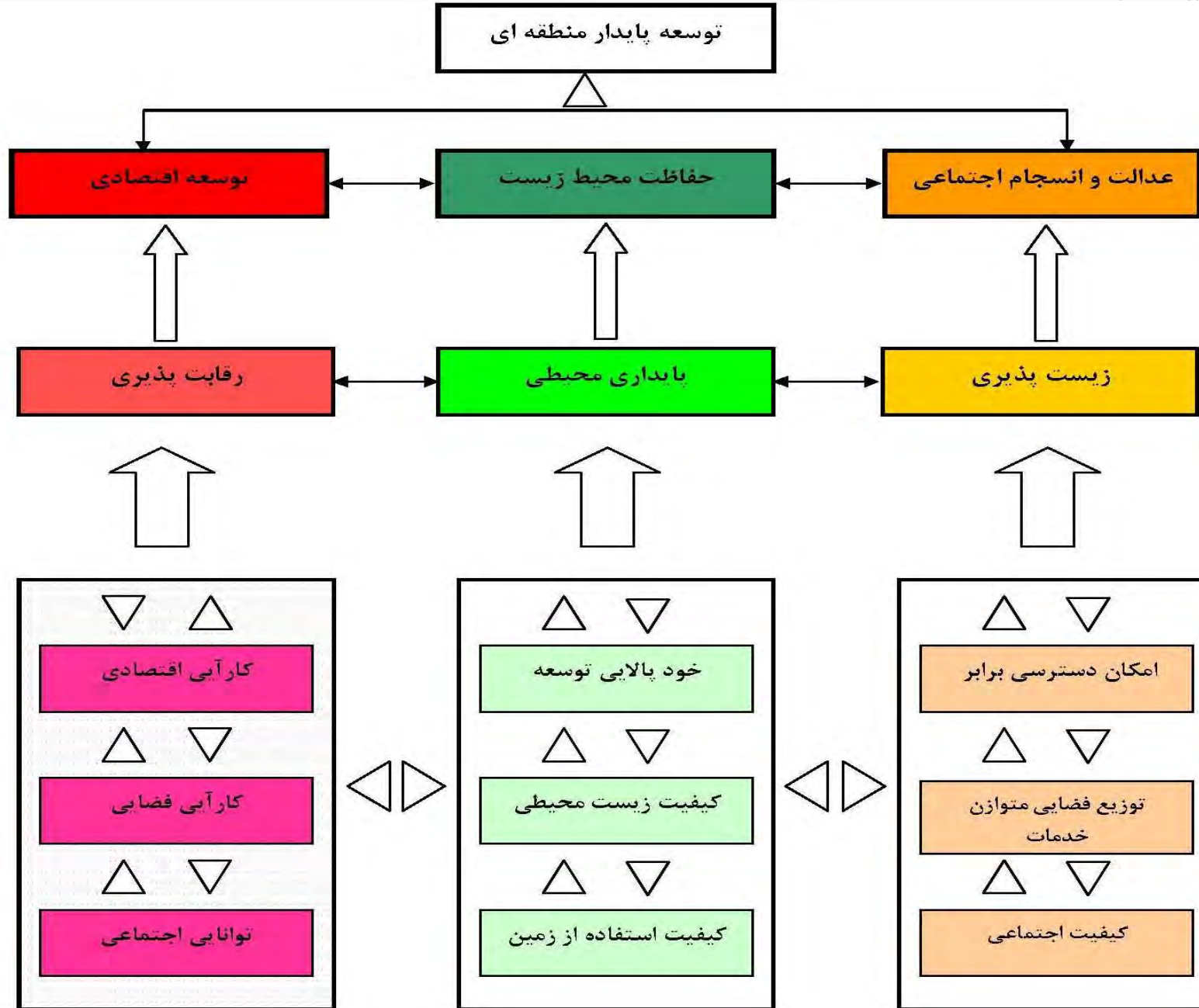
توسعه
استان قم

کشاورزی

صنعت

مدل مفهومی توسعه استان قم

چشم انداز توسعه استان در سال ۱۴۱۴

استان قم در افق چشم انداز (سال ۱۴۱۴) :

استانی است پیشرفته با مردمی مومن و فرهیخته، فضای معنوی و امن و متناسب با نقش و جایگاه بین المللی آن که با برخورداری از اماکن مقدس متعدد، حوزه های معتبر علوم دینی، دانشگاه ها و مراکز تحقیقاتی پیشرفته، خدمات و تولید با کیفیت

توسعه خویش را بر پایه سه محور مرکزیت تولید و نشر علوم و معارف دینی، شهر زیارتی در مقیاس جهانی و الگوی مدنیت اسلامی استمرار می بخشد.

این استان با استفاده از موقعیت جغرافیایی خویش، زیربناهای توسعه یافته، خدمات پیشرفته و توان های متعدد کلان شهر قم، ضمن مشارکت با تهران در ایفای برخی از وظایف ملی و منطقه ای ، نقش تمرکز زدایی ارتباطی از مرکز کشور را به خوبی ایفا می نماید.

کلان شهر قم به عنوان یکی از مراکز مقدس شیعیان جهان، شهری است پیشرفته و فارغ از فعالیت های غیر ضروری که به همراه سایر نقاط آباد شهری و روستایی استان شبکه سکونتگاهی با شدت تمرکز کمتر نسبت به مراحل اولیه توسعه را شکل می دهند.

این استان در افق چشم انداز از نظام ها و تاسیسات تولیدی و خدمات پیشرفته برخوردار است. وجه غالب فعالیت های تولیدی این استان را صنایع با فناوری برتر، پاک و کم آب بر و کشاورزی متمرکز و صنعتی شکل می دهند به گونه ای که ضمن استفاده منطقی از منابع طبیعی، توسعه پایدار را برای برخورداری نسل های آینده تضمین می نمایند.

شناساندن ابعاد هویت اسلامی – ایرانی به سایر ملل جهان

معرفی جامعه توسعه یافته مبتنی بر شاخص های توسعه انسانی

ارتقای همه جانبه و پایدارگردشگری زیارتی استان در مقیاس ملی و فراملی

تمرکز بر سطوح برتر تحصیلات حوزوی در استان و انتقال سطوح پایین تر به سایر مناطق کشور

اهم ماموریت های استان قم در سند آمایش

کمک به تمرکززدایی ارتباطی از تهران از طریق تقویت پیوند بین شهرهای قم (به عنوان نقطه تلاقی محورهای ارتباطی جنوب) و شهرهای گرمسار در شرق و بویین زهرا در غرب تهران

تخصصی شدن استان در صنایع حمل و نقل

جذب سرمایه گذاری های متمایل به مناطق پر تراکم کشور به ویژه تهران با استفاده از موقعیت ممتاز جغرافیایی استان

اهداف

❖ برخورداری از جامعه ای سالم و امن با ویژگی های فرهنگ غنی اسلامی - ایرانی.

❖ توسعه گردشگری پیشرفته با تاکید بر گردشگری زیارتی.

❖ گسترش مراکز حوزوی توسعه یافته با عملکرد ملی و فراملی و آموزش عالی پیشرفته با تاکید بر رشته های علوم انسانی و اسلامی و سایر رشته ها، متناسب با گرایش های توسعه استان.

❖ بهره برداری پایدار از منابع پایه آب و خاک و حفظ پوشش گیاهی.

❖ برخورداری از محیط زیست انسانی و طبیعی سالم به همراه ارتقای مولفه های توسعه پایدار.

❖ گسترش و ارتقاء زیرساخت های توسعه یافته در کلیه زمینه ها اعم از حمل و نقل (زمینی و هوایی)، ارتباطات و انرژی، متناسب با موقعیت ممتاز جغرافیایی و ترانزیتی استان.

اهداف

❖ افزایش تولید ناخالص سرانه و ارتقاء بهره وری، متناسب با ظرفیت های استان.

❖ توسعه صنایع پیشرفته دارای فناوری های پاک با تاکید بر تخصصی شدن در رشته های صنعتی منطبق بر قابلیت های استان.

❖ ارتقاء سهم و کسب جایگاه مناسب در بهره برداری از ذخایر معدنی

❖ حفظ و نگه داشت سطح فعالیت های کشاورزی به همراه ارتقای کیفی و کمی تولیدات کشاورزی

❖ گسترش فعالیت های بازرگانی پیشرفته، متناسب با توسعه فعالیت های تولیدی و خدماتی استان.

راهبردها

- ❖ اعتلاء معرفت دینی ، ارزشهای فرهنگی و ویژگی های هویتی استان
- ❖ برقراری تعادل در افزایش جمعیت و جلوگیری از مهاجرت های بی رویه
- ❖ افزایش سطح کمی و کیفی تولیدات فرهنگی و نرم افزارها با تأکید بر حوزه-های تخصصی استان
- ❖ توسعه فعالیت های چاپ و نشر در رابطه با انتشار نتایج تحقیقات و مطالعات مراکز حوزوی و دانشگاهی استان
- ❖ توسعه مناطق مستعد گردشگری و حفظ و احیاء آثار فرهنگی ، تاریخی و مذهبی
- ❖ توسعه سطوح بالای تحصیلات حوزوی در استان و انتقال سطوح پایین تر به سایر استان ها
- ❖ سازماندهی و تقویت خدمات برتر و دانش بنیان در جهت پشتیبانی از فرآیند توسعه استان
- ❖ تامین و مصرف بهینه آب، استفاده از آبهای غیر متعارف و جلوگیری از تلفات آب
- ❖ حفاظت، احیاء و توسعه پوشش گیاهی استان، بهره بردای بهینه از آن و جلوگیری از پیشروی کویر و ریزگردها

راهبردها

- ❖ تنظیم فرآیند توسعه استان بر پایه ی ملاحظات محیط زیستی به منظور ارتقاء سطح پایداری توسعه از طریق اعمال مدیریت جامع زیست بوم مبتنی بر رویکرد مشارکتی
- ❖ اصلاح الگوی کشت و تأکید بر توسعه باغات و فعالیت‌های متمرکز کشاورزی شامل کشت‌های گلخانه‌ای، دامداری‌های صنعتی، پرورش طیور و آبی‌پروری
- ❖ فراهم نمودن زمینه‌های لازم برای جلب سرمایه‌های داخلی و خارجی در فعالیت‌های اقتصادی
- ❖ توجه به نقش ویژه قم در شبکه کریدورهای ترانزیتی کشور و پیشگامی در برقراری تعامل و همکاری بین استانهای مستقر در طول این محورها برای ارتقای کمی و کیفی عملکرد آنها
- ❖ تکمیل و توسعه شبکه حمل و نقل جاده‌ای و ریلی و ارتقاء عملکرد شبکه‌های انتقال نفت خام، گاز، فرآورده‌های آن و خطوط و پست‌های انتقال نیرو
- ❖ نوین‌سازی بخش بازرگانی استان و ساماندهی اصناف و سایر واحدهای بازرگانی
- ❖ دگرگونی ساختار فعالیت‌های صنعتی در راستای تکمیل زنجیره‌های صنایع موجود و خوشه‌های صنعتی متناسب با طرح آمایش

اولویت های بخشی توسعه استان قم

- تکمیل و ارتقاء زیرساختهای صنعتی، معدنی و تجاری نظیر شهرک ها و نواحی صنعتی، پایانه های صادراتی، انبارها و سردخانه ها، زیرساختهای آب و انرژی در شهرک ها و استقرار واحدهای صنعتی در شهرکها
- تکمیل و توسعه زنجیره ارزش و پایین دستی صنایع مبتنی بر منابع طبیعی کشور (پایه معدنی، پتروشیمی و کشاورزی) و صنایع حمل و نقل
- توسعه صنایع تخصصی استان با تأکید بر صنایع غذایی و دارویی، معدنی، نساجی و قطعات خودرو
- اتصال شهرک های صنعتی استان به شبکه راه آهن و تکمیل و بهره برداری از شهرک نمونه الغدیر (در محور تهران-قم)
- توسعه خوشه های صنعتی استان (با تأکید بر خوشه های کفش، فرش دستباف و مبلمان)
- مطالعه طراحی و جانمایی و نیازهای زیربنایی منطقه صنعتی نیزار و توسعه فاز دوم آن منطقه
- سرمایه گذاری و ایجاد زمینه های لازم برای توسعه صنایع هوا- فضا در جوار فرودگاه بین المللی
- ایجاد مراکز پژوهشی و تحقیقاتی پیرامون تولید و صادرات فرش دستباف
- زمینه سازی برای ایجاد صنایع معدنی با اولویت منگنز و فرومنگنز و پودرهای معدنی

اولویت های بخشی توسعه استان قم

- نوسازی ماشین آلات و تجهیزات معادن
- راه اندازی کلینیک معادن استان قم
- پیگیری اولویتهای فرآوری مواد معدنی مهم استان (منگنز ، آهک، عقیق و خاکهای صنعتی و...)
- بهره برداری از شورابه ها دریاچه نمک برای استحصال پتاسیم و منیزیم
- اکتشاف تکمیلی مناطق طلای زواریان و طلا و مس امامزاده اسماعیل
- ایجاد و تقویت تشکل های معدنی در استان
- ارتقاء کیفیت و استاندارد سازی محصولات معدنی استان
- انجام مطالعات تفصیلی برای پی جویی و اکتشاف کانسارهای جدید استان
- انجام اقدامات لازم (آموزشی و سرمایه گذاری) برای ارتقاء سطح فناوری در معادن و صنایع فراوری

اولویت های بخشی توسعه استان قم

- تامین و بهینه سازی مصرف آب کشاورزی
- اصلاح الگوی کشت، توسعه کشتهای مقاوم در برابر شوری و کم آبی و تاکید بر توسعه باغات، کشت های متراکم، گلخانه ای و گیاهان دارویی
- انجام مستمر اقدامات ترویجی و آموزش بهره برداران (در کلیه زیربخش ها) در راستای افزایش بهره وری
- انجام اقدامات اصلاحی در اراضی کشاورزی در جهت افزایش اراضی دارای توان و تبدیل اراضی نامرغوب به مرتع
- تکمیل امکانات و تجهیزات زیربنایی شهرک ها و مجتمع های گلخانه ای در دست احداث رزبند و قبادبزن و کوثر
- تکمیل امکانات و تجهیزات زیربنایی شهرک ها و مجتمع های دام و طیور موجود استان
- مکان یابی و ایجاد حداقل دو شهرک بزرگ گلخانه ای در محورهای جعفریه و قم- کاشان
- مکان یابی و ایجاد مجتمع بزرگ پرورش آبزیان در نواحی جنوبی استان
- تکمیل و بهره برداری از مرکز آموزش و تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی
- احیاء و مرمت قنوات استان قم
- توسعه صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی
- بهره برداری از منابع آب شور دریاچه نمک و حوض سلطان جهت آبی پروری
- ارتقاء شاخص های بهداشتی و سلامت در تولیدات دامی

اولویت های بخشی توسعه استان قم

- استفاده بهینه از امکانات قانونی و فیزیکی منطقه ویژه اقتصادی سلفچگان در راستای تبدیل آن به مرکز تخلیه و توزیع کالا در سطح ملی
- ایجاد مجتمع بزرگ بار انداز کالا (شامل پایانه های باری، انواع انبار و سردخانه، گمرکات و سایر نهاد های ذیربط) در ناحیه جنوب غربی قم
- ساماندهی تاسیسات موجود نگهداری و ذخیره کالا و انتقال تدریجی آنها به نقاط جدید پیش بینی شده (با تاکید بر واحدهای درون محدوده شهر قم)
- تقویت و سازماندهی تشکل های صادراتی استان
- تقویت اتاق های بازرگانی و تعاون برای فراهم نمودن زمینه های مبادله با کشورهای هدف
- حمایت های مالی و اجرایی از برگزاری نمایشگاه های ملی، منطقه ای و بین المللی در استان
- اولویت به توسعه و تجهیز قطب ویژه اقتصادی سلفچگان
- ایجاد بازارچه صنایع دستی
- تقویت تالار بورس اوراق بهادار به منظور تمرکز کارگزاری های بورس
- ایجاد مراکز پژوهشی و تحقیقاتی پیرامون تولید و صادرات فرش دستباف قم به ویژه فرش ابریشم قم

اولویت های بخشی توسعه استان قم

- انجام اقدامات لازم جهت تبلیغ و شناساندن جاذبه های گردشگری طبیعی و تاریخی استان برای گردشگران داخلی و بین المللی
- ساماندهی مراکز و نواحی دارای جاذبه و تجهیز آنها به امکانات زیر بنایی و پذیرایی از گردشگران
- تشویق سرمایه گذاری برای احداث و ایجاد سایت گردشگری و استراحتگاه های موقت
- ایجاد نواحی گردشگری طبیعی در حاشیه دریاچه نمک، پارک ملی کویر، حوض سلطان و نواحی کوهستانی جنوب و غرب استان
- فراهم سازی امکانات لازم برای استفاده از کویر ، دریاچه نمک و مناطق کوهستانی
- توسعه و اصلاح راههای فرعی منتهی به نقاط دارای جاذبه های گردشگری
- برقراری تسهیلات لازم برای حفظ ، احیاء و بازسازی بافتهای تاریخی شهر
- احداث سایت گردشگری قم و توسعه حمایت از ساخت مراکز اقامتی و هتل در سطح استان
- تسریع در اجرای طرح های بهسازی و بازسازی اطراف حرم مطهر
- به کار گیری امکانات جدید رسانه-ای مثل بیلبوردها و تابلوهای دیجیتالی برای اطلاع رسانی و راهنمایی زائرین
- استفاده از فناوری اطلاعات و اینترنت برای راهنمایی، مشاوره، ذخیره جا و حمل و نقل زائرین
- ایجاد تسهیلات و معافیت های لازم برای جذب سرمایه گذاری در توسعه زائرسراها در شهر قم و اطراف مسجد جمکران
- ایجاد تسهیلات و حمایت از مؤسسات گردشگری برای برگزاری تورهای زیارتی داخلی و بین المللی
- گسترش حمل و نقل عمومی بین شهری و داخل شهری برای تسهیل دسترسی زائرین به اماکن زیارتی
- ایجاد امکانات رفاهی (اسکان، مراکز درمانی خاص، پارکینگ، اماکن بهداشتی و مراکز خرید ویژه زائرین)
- ساماندهی گردشگران حوزه سلامت و جذب نظامند آنها با توجه به مزیت های استان در این حوزه

گردشگری
و زیارت

اولویت های بخشی توسعه استان قم

- احداث شهرک IT و پارک فناوری اطلاعات
- توسعه امکانات و زیرساخت های مخابراتی (تلفن ثابت، همراه، ارتباطات داده)
- ایجاد پایگاه بین المللی اطلاعات علوم اسلامی (دیتاسنتر)
- گسترش دفاتر خدمات الکترونیک و دفاتر پیشخوان دولت
- افزایش ضریب نفوذ اینترنت در شهرها و روستاها
- حمایت از مؤسسات و شرکت های بخش خصوصی در ارائه خدمات IT
- تقویت سخت افزاری و نرم افزاری دستگاه های دولتی
- تشویق مراکز تحقیقات اسلامی در جهت استفاده از امکانات فناوری اطلاعات
- تقویت، تشویق و مساعدت لازم برای تشکیل دفاتر مشاوره فنی، مهندسی و مراکز آموزشی
- ترویج به کار گیری فناوری های نوین و دانش پایه در بخش های تولیدی و خدماتی

فناوری
اطلاعات

اولویت های بخشی توسعه استان قم

- حمایت از مؤسسات پژوهشی و فرهنگی استان در جهت ارتقاء کیفی آموزش و پژوهش
- تشویق مراکز تحقیقات اسلامی در جهت استفاده از امکانات فناوری اطلاعات
- گسترش مراکز تحقیقاتی مشترک حوزه و دانشگاه در خصوص علوم نجوم ، طب اسلامی ، روانشناسی و فقه
- زمینه سازی برای ایجاد نمایشگاه دائمی کتاب و بازارچه نرم افزارهای اسلامی
- ساماندهی مراکز پژوهشی علوم اسلامی در جهت جلوگیری از موازی کاری در پژوهش ها
- ارتقاء سطح دانشگاه جامع علوم پزشکی
- ارتقاء سطح دانشکده های فنی و مهندسی و توسعه علوم پایه
- توسعه پارک و شهرک علمی و فناوری

آموزش

عالی و

حوزوی

اولویت های بخشی توسعه استان قم

- تعامل و هماهنگی با دستگاههای ملی (مثل وزارت راه و شهرسازی، سازمان راهداری و حمل و نقل، راه آهن) جهت احداث آزادراهها با مشارکت سرمایه گذار و اعتبارات ملی برای تمرکز زدایی ارتباطی از تهران
- تعامل و هماهنگی با استانهای تهران، قزوین و سمنان در راستای جهت دهی ناوگان حمل و نقل به استفاده از مسیر های جایگزین مستقل از تهران
- پیگیری احداث راه آهن قم- ساوه-قزوین
- ایجاد شهرکهای حمل و نقل و مراکز لجستیک مناسب در استان
- احداث مرکز تخلیه و توزیع کالا در ناحیه جنوب غرب قم
- ایجاد امکانات و تسهیلات برای احداث مجتمع های خدماتی - رفاهی توسط بخش خصوصی در محورهای مواصلاتی استان با تاکید بر محور قم- گرمسار
- تکمیل رینگ کمربندی قم (اتصال محور قم- سلفچگان به قم - نيزار ، قم -کاشان ، قم -گرمسار و قم- تهران)
- احداث راه آهن سریع السیر اصفهان، قم -تهران و اتصال آن با شبکه متروی تهران
- ارتقاء سطح خدمات شرکتهای حمل و نقل مسافربری و کاربرد فن آوریهای جدید در کاهش تلفات

حمل و نقل
و ترانزیت

اولویت های بخشی توسعه استان قم

- عملیات کنترل و متعادل سازی در شبکه گاز استان با انجام شبکه های تغذیه و ایستگاههای تقلیل فشار در رینگ استانی
- بستر سازی و صدور مجوز احداث مجاری عرضه گاز اعم از مایع و CNG
- ایجاد نیروگاههای برق خورشیدی
- حمایت از سرمایه گذاری بخش غیردولتی (خصوصی و تعاونی) در زمینه انرژی های تجدیدپذیر و بهینه سازی مصرف انرژی
- استفاده از تکنولوژی LED در سیستم روشنایی معابر

۹ انرژی

اولویت های بخشی توسعه استان قم

- افزایش بهره‌وری منابع پایه آب و خاک با استفاده از شیوه‌های نوین و تقویت دخایر سفره‌های آب زیرزمینی
- پیگیری و حضور فعال در جهت اجرای تصویب نامه شورای توسعه مناطق کویری و بیابانی کشور
- فراهم نمودن بستر سرمایه گذاری مشترک بخش خصوصی و دولتی در زمینه تأمین و گسترش شبکه آب شرب
- حمایت های مالی و فنی از مؤسسات و مراکز تحقیقاتی مرتبط با مصرف و توزیع آب
- تقویت و توسعه عملیات آبخیزداری
- مدیریت بهره برداری از مراتع بر پایه توان اکولوژیک مراتع
- توسعه عملیات تثبیت شن و بیابان زدائی در استان

اولویت های بخشی توسعه استان قم

- انجام مطالعات ساماندهی پساب استان قم و اجرای آن
- تکمیل احداث پارک جنگلی ثامن الائمه (علیهم السلام)
- اجرای عملیات بیولوژیک بیابانزدایی کوه نمک
- اجرای درختکاری در محدوده اتوبان و جاده قدیم قم - تهران
- اجرای عملیات آبخیزداری و کنترل سیل در حوزه های داخلی (بویژه حوزه آبخیز قمرود زير دست سد ۱۵ خرداد)
- اجرای عملیات بیابانزدایی در مناطق کویری و بیابانی با تأکید بر منطقه شرق قم
- مطالعه و اجرای عملیات کشت بادام کوهی در مناطق مستعد استان
- مطالعه و ساماندهی رودخانه قمرود خارج از محدوده شهر

منابع پایه
(ادامه)

اولویت های بخشی توسعه استان قم

- جذب مشارکت و ارتقای نقش تشکلهای (اتحادیه ها و تعاونی های و سازمان های غیر دولتی) در فرآیند توسعه پایدار
- شناسایی و کنترل کانونهای بحران و تهدیدات زیست محیطی استان مؤثر بر امنیت و سلامت زیست محیطی
- ایجاد و تجهیز مرکز تحقیقات محیط زیست
- ایجاد ایستگاه پایش کیفی آلودگی آب و هوا
- ایجاد سیستم ON-Line پایش زیست محیطی صنایع بزرگ (خوداظهاری)
- تدوین طرح جامع «مدیریت حفاظت، حمایت و بهره وری پایدار از محیط زیست» استان
- اجرای طرح ساماندهی و انتقال واحدهای مزاحم و آلوده کننده محیط زیست
- ایجاد نظام مدیریت جامع (Integrated Wastemanagment) پسماندهای شهری و صنعتی
- تعیین ظرفیت تحمل (برد) زیست محیطی برای استقرار فعالیتها
- مطالعه، بررسی و شناسایی آثار و پسماندهای فعالیت های صنعتی و کشاورزی بر کیفیت و کمیت آبهای زیرزمینی استان
- تدوین برنامه حفاظت و بهره برداری پایدار از تنوع زیستی استان
- استقرار الگوهای تولید و مصرف پایدار (همچون کود و سم و آب و...)
- کمک به تکمیل اجرای فاضلاب شهری قم
- مهار گرد و غبار و ریزگردهای استان
- حفاظت و احیای دریاچه ها و تالاب ها

محیط
زیست

اولویت های بخشی توسعه استان قم

- ساماندهی حاشیه نشینی، اصلاح محیط و زیباسازی منظر شهری بر اساس طرح های نوین توسعه شهری
- اجرای طرح های توانمند سازی، بهسازی و سالم سازی بافت اجتماعی مناطق حاشیه نشینی شهرها به منظور جلوگیری از شکل گیری رفتارهای ناهنجار اجتماعی
- تقویت و تعمیق فرهنگ اسلام شیعی در طرح های توسعه شهری (اعم از ساخت و سازها، بهداشت و نظافت عمومی)
- اعمال سیاست های تشویقی جهت انتقال واحدهای صنعتی شهر قم به شهرک ها و نواحی صنعتی در مراحل اولیه و الزام آنها به انتقال در مراحل بعدی
- تبدیل روستای قمرود به نقطه شهری و ایجاد تأسیسات و تجهیزات شهری در این نقطه
- اصلاح چهره کالبدی و تأسیسات خدماتی نقاط روستایی در جهت حفظ حداکثر جمعیت ممکن
- بهبود الگوی ساخت و ساز مسکن روستایی و مقاوم سازی مسکن و تأسیسات خدمات روستایی
- کنترل و هدایت جریان های مهاجرتی از روستا به شهر و تلاش در جهت افزایش سهم نقاط شهری کوچک

سکونتگاه ها

۱۲ ی شهری و

روستایی

اولویت های بخشی توسعه استان قم

- ساماندهی و کنترل مهاجرین خارجی جهت کاهش ناهنجاری فرهنگی و جذب و استقرار مهاجران نخبه جهت رشد و بالندگی
- ساماندهی و مهار حاشیه نشینی و اجرای طرح های توانمندسازی حاشیه نشینان
- برنامه-ریزی برای ارتقای شاخص های توسعه انسانی (دست یابی به هدف های توسعه هزاره (M.D.G
- استفاده از توان های مراکز علمی و فرهنگی استان در ارتقاء سطح فرهنگ و روابط اجتماعی حاکم بر سطح جامعه با تاکید بر الگوی رفتار اسلامی
- توسعه فرهنگسراها و حمایت از برگزاری برنامه های مفید و جذاب برای اوقات فراغت جوانان
- تقویت نیروهای انتظامی و قضایی در راستای افزایش امنیت قضایی و اجتماعی
- برنامه ریزی برای کاهش ناهنجاری های اجتماعی، بیکاری و فقر
- آموزش و توانمندسازی زنان
- گسترش آموزش های فنی و حرفه ای با توجه به قابلیت ها و ضرورت های استان

اولویت های بخشی توسعه استان قم

- توسعه آموزش های بهداشتی به منظور ارتقا سطح بهداشت جامعه
- فراهم سازی امکان دسترسی به خدمات درمانی در شهر و روستا
- تعمیم پوشش بیمه های اجتماعی، درمانی و حوادث
- گسترش ورزش های همگانی، تفریحی، قهرمانی و حرفه ای
- توسعه امکانات ورزشی و فرهنگی روزآمد و متناسب با نیازهای جمعیت جوان و حمایت از تشکیل تیم های ورزشی قهرمانی با هویت استانی و برگزاری مسابقات ملی و استانی
- زمینه سازی برای تشکیل تشکلهای غیردولتی، ارتقاء مهارت های حرفه ای و بسترسازی مناسب برای حضور فعال تر زنان در فرآیند توسعه
- تجهیز منابع مالی بخش خصوصی و استفاده از تسهیلات ارزان قیمت بانکی جهت احداث و راه اندازی مراکز و امکانات فرهنگی، آموزشی و بهداشتی
- حمایت و تقویت مؤسسات خیریه و مردم نهاد در جهت تسهیل ازدواج جوانان
- افزایش برگزاری رویدادها و مناسبت های خاص فرهنگی ملی و بین المللی در استان

اجتماعی و

فرهنگی

۱۳

اولویت های بخشی توسعه استان قم

- توسعه تولید و صدور نرم افزارهای فرهنگی علوم اسلامی
- فراهم سازی زیر ساخت های ارتباطی و رسانه ای مناسب برای توسعه در عرصه فرهنگ و علوم اسلامی
- زمینه سازی برای ایجاد نمایشگاه دائمی کتاب و بازارچه نرم افزارهای اسلامی
- احداث شبکه های داخلی و ماهواره ای برای گسترش معارف اسلامی
- راه اندازی شبکه های اجتماعی مجازی با هویت اسلامی
- حمایت از صنعت تخصصی چاپ و نشر و توسعه انتشارات در فضای مجازی
- تأسیس مرکز اسناد و آثار علمی علمای اسلام
- زمینه سازی و انتشار مجلات دارای اعتبار بین المللی در علوم اسلامی
- ارتقای کمی و کیفی برگزاری مسابقات قرآنی، دینی، ورزشی و برگزاری مناسبت های فرهنگی در سطوح داخلی و بین المللی
- آماده سازی شهر قم برای پذیرش برگزاری کنفرانس ها و همایش های ملی و بین المللی

گسترش تولیدات و
مبادلات فرهنگی

اولویت های بخشی توسعه استان قم

- مهار استقرار فعالیت های جدید تولیدی و خدماتی غیر ضروری در شهر قم و زمینه سازی برای انتقال تدریجی فعالیت های مشابه موجود در راستای آماده سازی این شهر برای پذیرش عملکردهای ملی
- تکمیل فرودگاه بین المللی و تسریع در بهره برداری از آن
- بهبود زیرساخت های مخابراتی و افزایش پهنای باند و سرعت خطوط انتقال اطلاعات و اینترنت
- استقرار سطوح مدیریتی مرتبط در دستگاه های امدادی تهران در استان برای پشتیبانی از تهران در هنگام بلایای طبیعی
- شناسایی و مکان یابی نقطه ای مناسب در محور قم-تهران و استقرار مرکز امداد و نجات در ارتباط با تهران

مشارکت در
وظایف و
پشتیبانی از
پایتخت

اولویت های بخشی توسعه استان قم

- پیشنهاد گسترش مرز های جغرافیایی و اصلاح تقسیمات کشوری از طریق نمایندگان استان در مجلس شورای اسلامی
- تسریع در اجرای طرح های بهسازی و بازسازی اطراف حرم مطهر
- ساماندهی مراکز سکونتی و تقویت واحد های خدماتی و بنیان های شهری سایر شهر های استان در راستای افزایش کیفیت زیست و توان جمعیت پذیری آنها
- سازماندهی واحدهای دآمداری و اصناف و فعالیتهای شلوغ و مزاحم شهر قم و الزام آنها به انتقال به محل های از پیش طراحی شده
- ضابطه مند نمودن ساخت و ساز شهری و روستایی و اعمال ضوابط اصولی معماری و شهرسازی در ساخت و سازها برای مقاوم سازی در برابر سیل و زلزله
- تسریع در اجرای طرح های فاضلاب شهری
- اعطای اولویت به توسعه و تجهیز محورهای تهران - قم - کاشان و قم - سلفچگان - اراک، به عنوان محورهای توسعه سطح ۱ استان و محورهای قم - جعفریه - ساوه، قم - نيزار و قم - گرمسار به عنوان محورهای توسعه سطح ۲

بهبود شرایط و

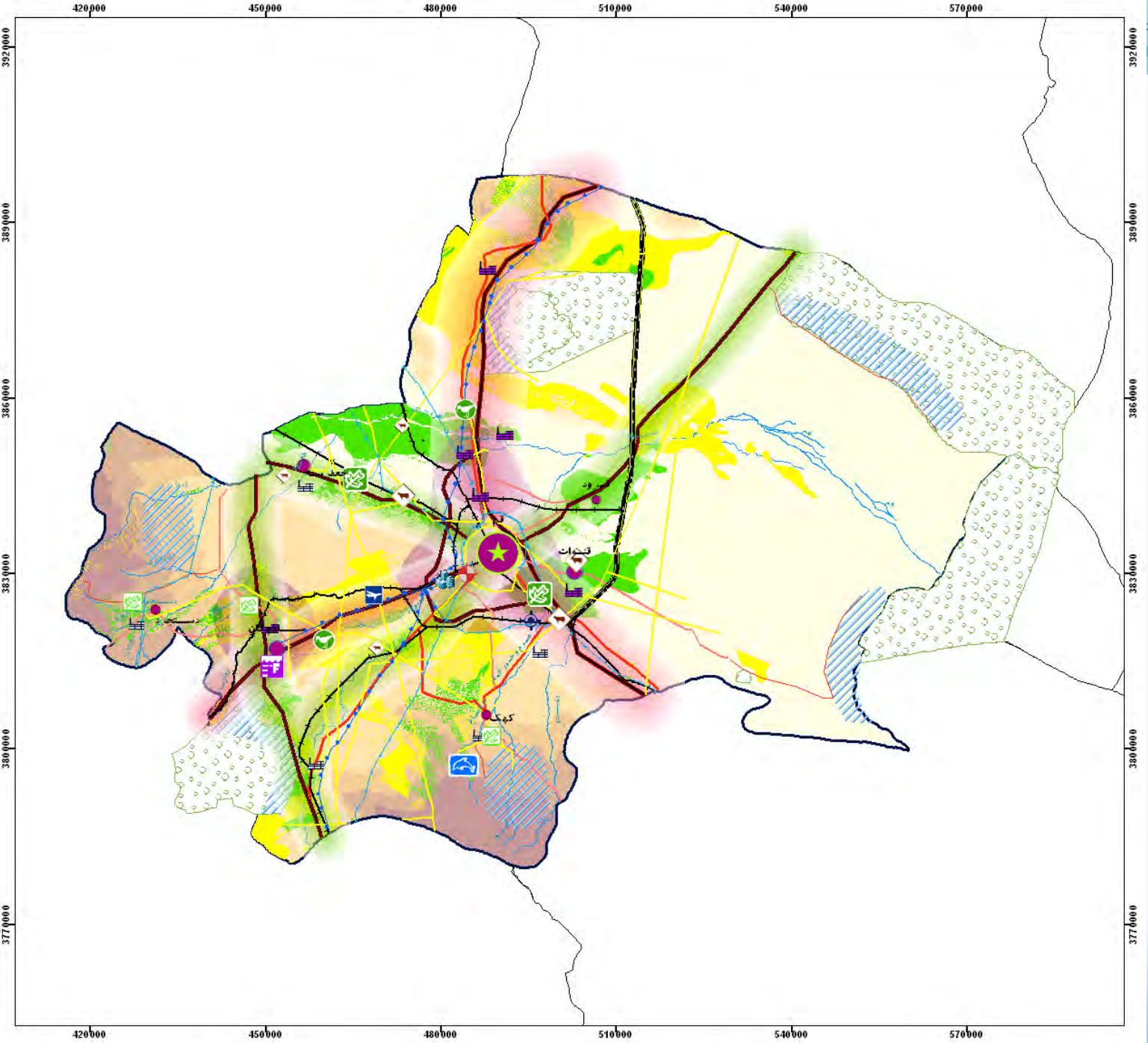
چهره کالبدی

استان

عنوان نقشه سازمان فضایی استان

در افق برنامه آمایش

- قم
- سایر نقاط شهری
- سیلو
- فرودگاه بین‌المللی
- مرکز تخلیه و توزیع
- منطقه ویژه
- پارک علم و فناوری
- شهرک صنعتی
- ناحیه صنعتی
- آزادراه اصلی
- سایر آزادراهها
- بزرگراه
- راه اصلی
- راه توریستی
- راه آهن دوخطه
- راه آهن یک خطه
- خط انتقال ۴۰۰ کیلوولت
- خط انتقال ۲۳۰ کیلوولت
- خط انتقال گاز
- رودخانه
- مناطق حفاظت شده
- اراضی کشاورزی
- اراضی مرتعی
- مناطق اکوتوریستی
- قطب توسعه
- ۱. موجود، پیشنهادی
- ۲. موجود، نامشروع
- ۳. مجتمع مرعاری، پیشنهادی
- مرکز پرورش آبزیان

تصویر سازمان فضایی استان در افق توسعه یافتگی

- الگوی استقرار مراکز سکونتگاهی گرایش به سمت کاهش تمرکز شهر قم است.
- در استقرار فعالیت‌ها علاوه بر تلاش در جهت عدم تمرکز فضایی فعالیت‌ها در شهر قم و توزیع آنها در سایر نقاط استان، نظر به شرایط دشوار طبیعی و با توجه به وضعیت و شرایط تأمین آب استان برای استقرار فعالیت‌ها الگوی تمرکز غیرمتمرکز دنبال خواهد شد.
- با توجه به موقعیت ممتاز جغرافیایی و پیوندهای قوی بیرونی استان با مرکز کشور، استان‌های هم‌جوار و سایر مناطق کشور، تقویت این پیوندها و شبکه‌های ارتباطی استان به عنوان عامل اصلی برقراری این پیوندها، در شکل‌گیری سازمان فضایی تعیین‌کننده خواهند بود.
- کلان‌شهر قم با ایفای نقش مرکز خدمات منطقه‌ای و یکی از مراکز اصلی گردشگری مذهبی، فرهنگی، تاریخی و زائرپذیری در سطح ملی و بین‌المللی، همچنان نقش اصلی را در الگوی کلان سازمان فضایی استان ایفا خواهد نمود.
- کریدور توسعه تهران-قم-کاشان شامل شبکه‌های آزادراهی، راه‌های اصلی، راه‌آهن و شبکه‌های سوخت و انرژی که قم را از یکسو با مرکز کشور و از سوی دیگر با بیشتر مناطق جنوب و جنوب شرق کشور پیوند می‌زند، همچنان به عنوان ستون فقرات ساختار فضایی استان در آینده عمل خواهد کرد. محور قم-سلفچگان نیز با ارتقای عملکرد در کنار محور فوق، نقش اصلی را به عنوان محورهای توسعه استان خواهند داشت.
- توسعه و ارتقای عملکرد محورهای قم-گرمسار و قم-ساوه از الزامات سازمان فضایی مطلوب خواهد بود و محور ارتباطی قم-دلیجان نیز با ارتقای عملکرد، به تقویت نقش ارتباطی استان کمک خواهند کرد.
- نقاط مهمی همانند منطقه ویژه، فرودگاه، شهرک‌های صنعتی و پارک علم و فناوری دیگر عناصر تأثیرگذار در الگوی کلان سازمان فضایی هستند.

الگوی استقرار و نظام سلسله مراتبی مراکز سکونتگاهی

- 10 کلان‌شهر قم با توجه به پیش‌بینی‌های انجام شده، در افق طرح جمعیتی تا سقف ۱/۷ میلیون نفر را خواهد داشت.
- 10 شهر قنات با توجه به لزوم پذیرش بخشی از سرریز جمعیتی قم، با نرخ رشدی بیش از مقاطع گذشته امکان رشد جمعیت تا سطح ۲۵ هزار نفر را خواهد داشت. این شهر از نظر خدماتی، حوزه روستایی اطراف خود را پوشش خواهد داد.
- 10 شهر جعفریه علاوه بر آن که در مرکزیت یک ناحیه روستایی نسبتاً پرجمعیت واقع شده، در مسیر قم-ساوه-بویین‌زهرا قرار گرفته که پذیرای جمعیت تا ۲۰ هزار نفر را خواهد داشت.
- 10 شهر کهک با توجه به قابلیت‌های کشاورزی و گردشگری در آینده شاهد رشد بیشتری بوده و جمعیت آن به ۱۵ هزار نفر خواهد رسید، این شهر خدمات محلی حوزه نفوذ خویش را ارائه خواهد نمود.
- 10 شهر سلفچگان با توجه به ظرفیت‌های توسعه منطقه ویژه، یکی از مناطقی است که نقش تحول‌آفرین در استان خواهد داشت. جمعیت این شهر تا افق طرح به حدود ۲۵ هزار نفر خواهد رسید. حوزه نفوذ خدماتی این شهر از حد محلی فراتر رفته و بخش‌هایی از جنوب غربی و غرب استان را در محدوده بخش‌های سلفچگان و خلجستان در بر خواهد گرفت.
- 10 شهر دستجرد در افق طرح در مقیاس کمتر از ۱۰ هزار نفر پیش‌بینی شده است. این شهر خدمات محدودی را در حوزه روستایی اطراف خود ارائه خواهد کرد و از نظر خدماتی در مرحله اول به سلفچگان و در مرحله بعدی به قم وابسته خواهد بود.
- 10 نقاط روستایی استان به عنوان شکل دوم سکونت در استان، بخش کوچکی از جمعیت استان را در خود جای خواهند داد.

مناطق مستعد توسعه زیرساخت‌ها

- ⑩ ارتقای محورهای قم-نیزار، و محورهای منتهی به کهک (از جاده قم-کاشان و قم-نیزار) تا سطح راه اصلی
- ⑩ ارتقای محور قم-قنات و ادامه آن تا سراج، محور قم-کهک، محور سلفچگان-دستجرد و جاده قدیم سلفچگان-ساوه تا سطح راه اصلی.
- ⑩ ارتقای مسیر فرعی کهک با نواحی شمالی شهرستان کاشان تا سطح راه اصلی برای تقویت پیوندهای بیرونی استان و استفاده بهتر از قابلیت‌های توریستی این ناحیه.
- ⑩ احداث محورهای ارتباطی جهت ارتباط مناطق گردشگری طبیعی، تاریخی و اتصال آن‌ها به شبکه ارتباطات فعلی و آتی استان.
- ⑩ حمایت از تکمیل هرچه سریع‌تر فرودگاه بین‌المللی قم و برقراری شبکه پروازی در این فرودگاه
- ⑩ تکمیل محور ریلی دوخطه جدید تهران-قم تا تقاطع با محور قم-کاشان و تکمیل شبکه کمربندی راه آهن شهر قم.
- ⑩ احداث خط آهن جدید قم-ساوه در مسیر موازی محور جاده‌ای موجود برای تثبیت نقش ترانزیتی قم و تقویت مسیر مستقیم جنوب کشور به مناطق شمال غربی مستقل از تهران.
- ⑩ تکمیل خط آهن سریع‌السیر قم-اصفهان.
- ⑩ ارتقای سطح و عملکرد محور قم-جعفریه-ساوه (محور قم-بویین زهرا) تا سطح آزادراه.
- ⑩ اتصال شهرک‌های صنعتی استان به شبکه ریلی موجود و آتی.

مناطق مستعد توسعه فعالیت‌های کشاورزی

۱۰ در راستای حفظ سطح فعالیت‌های کشاورزی و اقتصادی نمودن این فعالیت‌ها، توسعه فعالیت‌های متمرکز در زیر بخش‌های مرتبط نظیر احداث واحدهای بزرگ مرغداری با هدف تجمع مرغداری‌های گوشتی و مجتمع‌های گلخانه‌ای با جایگزینی کشاورزی موجود پیشنهاد می‌شود.

مناطق مستعد توسعه فعالیت‌های صنعتی و معدنی

۱۰ شهرک‌های صنعتی استان شامل شهرک‌های شکوهیه، محمودآباد، قنات، الغدیر، چاپ و نشر (ICT) و سلفچگان و نواحی صنعتی شامل خورآباد، سیرو، طغرو، دستجرد و نیزار که با توجه به طراحی‌ها و آماده‌سازی‌های انجام شده در این شهرک‌ها، هنوز ظرفیت‌های استفاده نشده فراوانی برای استقرار واحدهای صنعتی جدید وجود دارد.

۱۰ در بخش معدن استان علاوه بر دارا بودن معادنی همچون سنگ گچ، سنگ لاشه، نمک آبی دریاچه حوض سلطان، منیزیم سیلویت و هالت دریاچه نمک، منگنز، مارن، آلویوم، آهک، سولفات سدیم که اکثر این معادن در نیمه غربی استان متمرکز شده‌اند؛ دارای کانسارهایی از جمله خاک صنعتی چشمه شور، خاک صنعتی باغیک، باریتین کندرود، باریتین ملک آباد، فلدسپات چال گنبد، فلدسپات علی‌آباد، باریت نیزار، مس گلستان، منیزیم مرنجاب، منگنز بیدهند، اپیدوت انجیله، سولفات سدیم علی-آباد کورگل، مرمرت گلستان است که شناسایی شده و در آینده در صورت صرفه اقتصادی امکان تبدیل شدن آن‌ها به معدن وجود دارد.

مناطق مستعد توسعه خدمات و بازرگانی

- ⑩ شهر قم در زمینه خدمات و بخش بازرگانی
- منطقه ویژه اقتصادی سلفچگان در حوزه خدمات بازرگانی

مناطق مستعد توسعه فعالیت‌های گردشگری

- ⑩ توسعه فعالیت‌های گردشگری مذهبی، فرهنگی در قم (حرم مطهر، مسجد جمکران و...)
- گردشگری تاریخی و مذهبی، طبیعی-کویری در حوض سلطان و دریاچه نمک و مناطق بیلاقی کهک و خلجستان

الگوی توزیع خدمات اجتماعی در سطح مناطق

- ⑩ کلان شهر قم به لحاظ جایگاه خدماتی علاوه بر مرکزیت سیاسی-اداری استان و مرکزیت خدمات استانی، همچنان مرکزیت خدمات برتر در مقیاس برخی از شهرهای استانی‌های همجوار خواهد بود.

محرك های منتخب توسعه استان

- بهره برداری از منابع آب شور دریاچه نمک و حوض سلطان جهت آبرزی پروری
- ایجاد مجتمع بزرگ بار انداز کالا وابسته به منطقه ویژه شامل پایانه‌های باری با استفاده از قابلیت بندر خشک (شامل پایانه‌های باری، انواع انبار و سردخانه، گمرکات و سایر نهادهای ذی‌ربط) در ناحیه جنوب غربی قم
- توسعه زیر ساخت‌های آموزش علوم دینی (حوزه‌های علمیه) در سطوح عالی و گسترش مؤسسات تخصصی مرتبط با توجه به عملکرد ملی و فراملی
- آماده سازی و ریسندگی الیاف نساجی و بافندگی منسوجات و تولید انبوه پوشاک
- توسعه کشت گیاهان دارویی در اراضی شیبدار بخش های کهک و خلجستان
- استاندارد سازی و طبقه بندی کالاهای تخصصی (سوغات)
- ارتقاء سطح دانشگاه جامع علوم پزشکی و توسعه همکاری‌های علمی- فناورانه دانشگاه جامع علوم پزشکی با دانشگاه های خارج از کشور

محرك های منتخب توسعه استان

- رفع نواقص شهرسازی و ایجاد معابر متناسب با حجم ترافیک ، گره ترافیکی تقاطع ها و ... در هسته مرکزی و سایر نقاط پر تردد شهر قم
- ممنوعیت استقرار واحدهای بزرگ و آلاینده در حریم ۲۰ کیلومتری شهر قم شامل نیروگاه ها، شهرک های صنعتی با واحدهای آلاینده، بازیافت و ذوب فلزات، هیدروکربن ها، آجر، سرب، فرآوری کانی غیر فلزی
- عملیات بیولوژیکی بیابان زدایی کانونهای بحران فرسایش بادی در بخش مرکزی به وست ۱۰۵ هزار هکتار در محدوده حسین آباد میش مست-کوه نمک-دشت مسیله و شرق قم
- احداث پهنه ی تولید انرژی های تجدید پذیر در کیلومتر ۵۰ بزرگراه قم -تهران برای ایجاد نیروگاه خورشیدی فتوولتائیک ۵۰۰ مگاواتی
- تسریع در اجرای طرح های بهسازی و بازسازی اطراف حرم مطهر
- ایجاد بازارچه صنایع دستی و نمایشگاههای بین المللی در محل های تردد زائرین

محرك های منتخب توسعه استان

- استفاده از ظرفیت های دریاچه نمک، دریاچه حوض سلطان و کویر به منظور جذب گردشگران داخلی و خارجی و ایجاد مراکز تفریحی، توریستی و اقامتی
- ایجاد زیر ساخت های لازم برای توسعه گردشگری طبیعی و کویرگردی در حاشیه دریاچه نمک، پارک ملی کویر، حوض سلطان و نواحی کوهستانی جنوب و غرب استان
- ایجاد پایگاه بین المللی اطلاعات علوم اسلامی (دیتاسنتر)
- تکمیل فرودگاه بین المللی و تسریع در بهره برداری از آن
- احداث راه آهن سریع السیر اصفهان، قم - تهران و اتصال آن با شبکه متروی تهران
- پیگیری احداث راه آهن قم - ساوه - قزوین (از طریق جعفریه) و دو خطه کردن کلیه خطوط راه آهن استان
- ایجاد شهرک های حمل و نقل و مراکز لجستیک مناسب در استان

باسباس از حسن توجه شما

روستای فردو در جنوب استان قم